Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 27 март
ЯКШАНБА
№ 71 (4.267).

Ўзбекистон Қоммунистик партияси Марказий Қомитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ ВА БОШҚАРУВНИ ДЕМОКРАТИЯЛАШНИНГ ЯНГИ ШАРОИТЛАРИДА КОЛХОЗЛАР СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИ

РЕЗОЛЮЦИЯСИ

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ тўртинчи съезди мамлакатимиз ҳаётининг масъулиятли даврида ўтмоқда. Партиянинг қайта қуриш йўли конкрет ишларда ўз ифодасини топаяпти. Ўз хусусиятига кўра революцион ўзгартишлар экономика, ижтимоий-сиёсий фаолиятнинг ҳамма соҳаларини қамраб олмоқда, Демократиялаш ва ошкоралик жараёнлари кучаймоқда, хўжалик механизми такомиллашиб, фаол социал сиёсат амалга оширилаяпти.

Колхозчи деҳқонлар КПССнинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш, ер юзида социализм ва тинчлик мавқеини мустаҳкамлашга қаратилган бош йўлини батамом қўллаб-қувватламоқдалар. Улар совет жамиятини янгилаш, колхоз тузумини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, озиқ-овқат масаласини ҳал этишда фаол қатнашмоқдалар.

Съезд КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачевнинг нутқидаги ҳозирги босқичда кооператив ҳаракатни Ленин ғояларидан ижодий фойдаланиш асосида ҳар томонлама ривожлантириш, экономикани мустаҳкамлаш ва совет кишиларининг турмушини яхшилашда унинг ролини кучайтиришга доир хулосалар билан якдил ҳамфикр эканлигини билдиради.

Съезд «СССРда кооперация тўғрисида» СССР қонуни лойиҳасининг асосий қоидаларини маъқуллайди, унинг қабул қилиниши колхоз ҳаракатига, ижтимоий муносабатларни демократиялашни чуқурлаштиришга, хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларига ўтишга янги қудратли омил бағишлайди, колхозлар тараққиётини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш учун кенг имкониятлар очиб беради.

Съезд таъкидлайдики, кейинги йилларда колхозлар ҳаётида жиддий ўзгаришлар содир бўлди. Моддий-техника базаси мустаҳкамланди, интенсивлаш даражаси кўтарилди, маҳсулот етиштириш ва колхозларнинг реал даромадлари ўсди. Мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлаш вазифасини ҳал этишга колхозлар қўшаётган улуш тобора ортмоқда. Қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг қарийб ярми уларнинг ҳиссасига тўғри келади.

КПСС Марказий Комитетининг апрель (1985 йил) пленуми ва партия XXVII съездидан кейин колхоз қишлоқларининг ривожланишида айниқса сезиларли ижобий ўзгаришлар рўй берди. Қишлоқни социал ривожлантириш кучайиб бораётганлиги, меҳнатни уюштириш ва рағбатлантиришнинг пудрат системалари кенг ўзлаштирилиши, кооперация ва интеграциянинг турли-туман шакллари кенгаётганлиги туфайли деҳқонларнинг меҳнатдаги фаоллиги ўсмоқда.

Съезд эришилган натижаларни холисона баҳолаб шуни таъкидлайдики, кўпчилик колхозлар ўтган йилларда тинмай ортиб борган ишлаб чиқариш-иқтисодий потенциалдан тўлиқ фойдалана олмадилар.

Узоқ вақт мобайнида инсон омилининг ролига етарли баҳо берилмади, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янги шакллари муносиб даражада ривож топмади, хўжалик ҳисоби муносабатларининг роли пасайтириб юборилди. Буларнинг ҳаммаси қарамлик кайфиятини вужудга келтирди, ер ва коллектив мулкка соҳиблик туйғуси йўқолди. Озиқ-овқат программасининг дон, гўшт, қанд лавлаги, кунгабоқар ва бошқа маҳсулотлар етиштириш юзасидан топшириқларини амалга оширишда анчагина қолоқликка йўл қўйилди. Капитал маблағлар самараси, айниқса ерларни мелиорациялаш ва интенсив технологияларга кетган сарф-харажатларни қоплаш пастлигича

(Давоми 2-бетда).

Шу куннинг нафаси

ЯЙЛОВДА БАҲОР

Оппоқ тонг отмоқда. Ёмғирдан сўнг борлиқ янада яшнаб кетган. Қуёш баланд тоғлар ортидан аста бош кўтармоқда. Сарҳадсиз яйловларнинг таровати ўзгача. Кўклам — меҳнат билан кўркам, деганларидек, ҳамма ерда меҳнат таронаси навбаҳорга ҳамоҳанг янграмоқда. Қўйчивонлар ҳаётида ҳаяжонли, масъулиятли дамлар давом этмоқда. Шу баҳор кунларида Жиззах районидаги Ленин номли совхоз отарларида ҳам ана шундай жўшқин, яратувчанлик меҳнатининг гувоҳи бўлиш мумкин. Чўпон ғалвирни сувдан кўтармоқда.

— Отаримизда 670 бош совлиқ қўзилаяпти, — дейди совхоз бош чўпони Тоштемир ака Тўраев. — Ҳар юзига ўртача 100 тадан қўзи тушаяпти. 80 бошдан соғлом, дуркун қўзини ўстиришга қолдираяпмиз. Мақсадимиз давлатга бу йил 300 дона юқори сифатли қоракўл тери топшириш. Чўпон-чўлиқларимизнинг шу кунлардаги шашти, шижоати сўзимизнинг устидан чиқишимиздан далолат беради.

Хайрият, қоракўлчиликнинг қора кунлари ортда қолди, — дея сўзини давом эттиради Тоштемир ака. — Қўйларни майиб қилиб кетди ўша СЖК дегани. На терида тайин қолди, на қўзида. У балодан воз кечилгани зап иш бўлди-да. Мана энди отарлар ўзини ўнглаяпти.

Бош чўпон узоқ-узоқларга тикилганича бир нафас сукутга чўмди. Нималарни ўйлаётган экан? Ҳарқалай, турғунлик йилларида ҳукм сурган носоғлом муҳит чорвадор хаёлида ёмон тушдек чарх ураётган бўлса керак. Энди у кунларга қайтиш йўқ — халқнинг хоҳиши, партия иродаси шундай.

Эндиги вазифа ўтмиш доғини ювиш. Бунинг учун нима қилиш керак? «Қўйлар наслини, тармоқнинг асосий маҳсулоти тери сифатини яхшилаш зарур», — дейишмоқда хўжалик чорвадорлари.

Шу боисдан совхозда наслчилик ишларига катта эътибор берилмоқда. Жумладан қўйларни сунъий қочириш яхши йўлга қўйилган. СЖКдан воз кечилгач, бу усулдан кенг фойдаланила бошланди. Маълумки, қўйларни сунъий қочириш зотдор қўчқорлардан оқилона фойдаланиш воситаларидан биридир. Шунга эришиш керакки, ҳар бир гуруҳ совлиқларга мос қўчқорлар топилсин. Бу юқори сифатли тери берадиган қўзи олишнинг асосий шартидир. Қочириш мавсумини ўз вақтида ўтказишда ҳам гап кўп. Одатдагидан эрта туғилган қўзи яйлов қуригунга қадар барра кўкатлардан қувват олишга улгуради. Кузга бориб эса анча катта бўлиб қолади. Қочириш мавсумига қанча вақт кетса, қўзилатиш ҳам шунча бўлади — чўпонлар кўп йиллик тажрибага таяниб шундай хулосага келишган. Баъзи чўпонлар • кузда лоқайдлик қилиб, қочириш мавсумини ноябрь, ҳатто декабргача чўзиб юборишади. Натижада ўша отардаги совлиқлар баҳорнинг охирига бориб — кунлар исиб кетганда насл беради. Май ойида туғилган қўзи билан мартда туғилгани орасида катта фарқ бор, албатта. Шунинг учун ҳам биз ҳикоя қилаётган совхозда бу муҳим зоотехник тадбир ҳамиша ўз вақтида, узоғи билан йигирма кун ичида ўтказилмоқда.

Тоштемир ака билан Хожахалпа яйловидамиз. Зумрад қир ҳавоси одамни энтиктиради. Пағa-пағa баҳор булутлари орасидан қуёш мўралайди. Енгил шабада майсаларни майин сийпалаб ўтади. Ҳудудсиз адирда барра ўтларни чимдилаётган қўй-қўзиларнинг маърashi эшитилади. Ҳалқа-ҳалқа бўлиб ёйилаётган сурув ортидан аста одимлаймиз. Бош чўпон юзида жиддийлик, ниgoҳи дуркун қўйларда.

— Ажратиб боқмаса бўлмайди, — дейди у ортда қолиб кетган, ҳар замон чучкириб қўяётган қўйни кўриб. — Отарда шунақасидан 5—6 та бор экан, ветврачга кўрсатиб, қўшимча озиқлантирамиз.

Тоштемир ака орқада қолган қўйни сурувга етказиб қўйгач, шундай қўшимча қилди:

— Яхши чўпон қўйнинг раъйига қарайди, онгсиз жониворни таёқ билан уриб, бақириш ярамайди. У ҳам меҳрга муҳтож.

Чўпон ҳақ гапни айтди. Ўз касбини севмаган, жониворларга меҳр қўймаган одам яхшиси қўй кетидан таёқ кўтариб юрмагани маъқул. Чунки, овлоқ яйловларда қўй боқишнинг не-не машаққатлари бор. Айниқса, қўйлар туғаётган паллада ташвиш янаям ортади. Умуман, чўпон-чўлиқда тиним деган нарсанинг ўзи йўқ. Ана шу қийинчиликларга бардош бериб, ёзнинг жазирама иссиғи-ю қишнинг қаҳратон совуғини татиб, чўпонлик касбининг қувонч ва ташвишларини бошидан кечирган кишигина ҳақиқий яйлов соҳиби бўла олади.

Тоштемир ака ўз касбининг устаси бўлган ана шундай моҳир чўпонлардан бири. Суяги меҳнатда қотган бу чорвадор бир неча йилдирки, чўпонликнинг қутлуғ таёғини қўлдан қўймай келаяпти. У ўтган даврда сурув кетидан неча-неча яйлов кезиб, қирлар ошди, отарларни бир неча баробар кўпайтирди. Бу касбга ёшлигидан меҳр қўйди. Устоз чўпонларнинг илғор иш тажрибасини қунт билан ўрганиб, қўйларни соғлом, дуркун ва семиз ўстиришда катта маҳорат орттирди. Ҳозир ёшларнинг меҳрибон устози. Шогирдлари эндиликда унинг ўзи билан мусобақалашиб меҳнат қилишмоқда.

Чўпонлик касбини ҳалол меҳнати билан оқлаб, ардоқлаб келаётган Тоштемир ака сурув-сурув қўйларга мамнун боқар экан, ўтган йилги меҳнат муваффақиятлари ҳақида шундай дейди:

— Бу яйловлар менга яхши таниш, қадрдон бўлиб қолган. Ҳар йили қўзи олиш, тери топшириш планларини ошиғи билан бажариб келаяпмиз. Юбилей йилидаги ютуқларимиз ҳам чакки бўлмади. Ҳар юз бош совлиқдан 110 тадан қўзи олдик. 350 боши ўстиришга қолдирилди.

Ленин номли совхозда Тоштемир аканинг касбдошлари ва шогирдлари кўп. Қуввaт Маматов, Жумабой Раҳимов, Шойузоқ Эржигитов, Оқбўта Файзиев, Носир Усмонов, Ўрозали Шодиев... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Биз чорвадорлар ҳузуридан қайтар эканмиз, баҳор қуёшининг ҳаётбахш нурига чўмган ям-яшил яйлов янада шуқуҳли кўринди. Гўё у олис гўшаларда сурувга сурув қўшиб, эл-юрт маъмурчилиги йўлида тинмай меҳнат қилаётган ҳазрати чўпон қалби янглиғ улуғвор эди.

Ш. ТЎРАЕВ,
И. АЛИМОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Бош чўпон Тоштемир Тўраев. 2. Қўй-қўзилар яйловда.

ДУРКУН ҚЎЗИЛАР

Ховос районидаги «Ховос» совхози чорвадорлари қўзилатиш мавсумини қизғин давом эттиришаяпти. Шу кунга қадар мавжуд 5.500 бош совлиқдан 4.200 та соғлом қўзи олинди.

Хўжаликнинг Н. Шодиев, Х. Мирзаев, З. Саидов, А. Шодмонов ва бошқа ўнлаб бош чўпонлари айни кунларда мажбурият ҳисобига қўзи олишаяпти.

— Совхозимиздаги мавжуд 5 та бўлимда 20 та қўзилатиш пункти ташкил этилиб, уларга тажрибали мутахассислар раҳбарлик қилишаяпти. Ҳар бир қўзи назорат остига олинган, — дейди хўжалик бош зоотехниги Ф. Абдусатторов. — Яйлов баҳодирларига ҳар томонлама қулай шарт-шароит яратиб берилган.

Бу йил совхоз яйловларида 4.700 та қўзи сурувга қўшилади. Демак, эл бойлигига янада барака киради. Айни кунларда ана шу мақсадда барча бир ёқадан бош чиқариб ишлаяпти.

К. ОДИЛОВ.

ЧЎПОНЛАР ЗАФАРИ

Хўжаобод районидаги «Ленинизм» колхози чўпонлари катта зафар қучдилар: қўзилатиш планини ошириб адо этилди. 660 бош совлиқдан 700 та ўрнига 780 та соғлом қўзи олинди. Бу ютуққа А. Исоқов, М. Сиддиқов, Н. Қўлдошев каби тажрибали чўпонлар катта ҳисса қўшдилар.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

М. С. Горбачевнинг колхозчилар Бутуниттифоқ IV съездидаги нутқида таърифланганлар сўзлайдилар

БОШИМИЗ ОСМОНГА ЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг колхозчилар Бутуниттифоқ IV съездида сўзлаган нутқи эълон қилинган газета ҳозиргача бригадамиз аъзолари қўлидан тушгани йўқ. Ҳаммамиз биргаликда уни катта қизиқиш билан ўқиб чиқдик. «Ўзбекистондан бошқа мисол — Сурхондарё область Шўрчи районидаги Киров номли колхозни мисол қилиб келтираман. Тўхта Эшимов бошлиқ бригада хўжалик ҳисоби ва бригада пудрати принципи асосида ишлаб, ўтган йили 76 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 34 центнер ўрнига 44 центнердан ҳосил олди...» деган сатрларнинг остига қизил қалам билан чизиб қўйдик. Бу — деҳқонларимиз меҳнатига берилган юксак баҳо. Бундай илиқ сўзлар бизни янги марраларга илҳомлантирди, ғайратимизни жўш урдирди. Тасаввур қилинг, республикамизда минглаб пахтачилик бригадалари бор, улар ўртасида юзлаб илғорларни санаш мумкин. Ана шундай пешқадамлар орасидан бригадамиз кўрсаткичларининг таҳлил этилиб, юксак минбардан тилга олинишини шараф деб биламиз. Айни чоғда бу масъулиятимизни янада оширади, пахтакор касбини улуғлашга даъват этади.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш, жадаллаштириш шунчаки гап-сўз эмас, чинакам янгиланиш эканлигини ҳар қадамда ҳис этаяпмиз. Кейинги уч-тўрт йилда пахтачиликда юз бераётган ўзгаришлар бунга мисол бўла олади. Қўшиб ёзишларсиз, кўзбўямачиликсиз ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштириб, эътибор қозониш мумкинлигини ҳис этаяпмиз. Аслини олганда турғунлик йилларида ҳам айб деҳқонда эмас эди. У ҳамиша касбини улуғлаб, пешона тери тўкиб меҳнат қилган, пахтадан мўл ҳосил етиштирган. Афсуски баъзи шуҳратпараст ғаламисларнинг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари муқаддас касбимизга доғ туширди.

Ўртабўз участкасида роса ўн йил механизаторлик қилганимдан сўнг 1982 йилда қолоқ бригадага раҳбар этиб тайинлашди. Шундан буён олти марта ҳосил кўтардик, олти йил ҳам планни биринчилар қаторида бажараяпмиз. 1986 йилда планни 10 октябрда уддалаган эдик, ўтган йили эса 12 октябрда адо этдик. Бундай олганда, мен бригадага бошлиқ бўлгач еримиз, одамларимиз ўзгаргани йўқ. Илгариги ернинг ҳар гектаридан ҳозир 44 центнердан ипак пахта етиштираяпмиз. Колхозчиларимизнинг кўпчилиги тажрибали, тадбиркор деҳқонлар. Ҳар гектар майдондан пландагига нисбатан 10 центнер кўп ҳосил олишнинг боиси нима, деган савол туғилиши мумкин. Ана шу саволга деҳқон таомили билан жавоб беришга ҳаракат қиламан.

Биринчидан, ерга муносабат ўзгарди. Ер — бойлигимиз, у ҳаммани боқади деймиз-у, кўп ҳолларда ундан хўжасизларча фойдаланамиз. Бригадамиз аъзолари кейинги йилларда ҳар қарич ернинг қадрига етишни одат қилишди. Биз ерни чигит экишга куздаёқ тайёрлаймиз. Ҳосили терилган пайкаллар ғўзапоядан тозаланади. Тўғри, ҳамма ерда ҳам шундай қилинади, лекин баъзи хўжаликларда поянинг бир қисми майдаланиб далада қолдирилади. Биз эса ҳатто ҳар дона чўпни йиғиштириб оламиз. Шудгор олдидан картограмма асосида фосфор ва калий, айниқса маҳаллий ўғит сепиб, сўнгра ҳайдашга киришамиз. Бригадир ишнинг бошида туради. Механизаторларга барча шароитларни яратиб берамиз. Тракторчидан ҳайдовнинг сифатли бажарилишини талаб қиламиз. Кейинги йилларда ер қатлами фақат икки ярусли плуг билан 40—45 сантиметр чуқурликда ағдарилаяпти. Шудгор аъло ўтказилгач, текисловчи техникани ишлатишга ҳожат қолмайди. Гапнинг сирасини айтганда, ерни текислаш учун далага техникани қайта-қайта киритаверишга тобим йўқ. Негаки, биринчидан, ортиқча сарф-харажатларнинг нима кераги бор? Иккинчидан, ер топталиб, тупроқ зичланиб қолади. Бу эса чигитнинг униб чиқишига, ниҳолларнинг баравж ўсишига тўсқинлик қилади. Биз ҳар йили экиш олдидан ерни бир-икки марта енгил борона қиламизки, шунинг ўзи кифоя. Маҳаллий ўғитга тўйган ерга уруғ ташланганда тола ҳам пишиқ бўлади. Ҳар йили пахтазорга 600 тоннагача гўнг чиқарамиз.

Пахтадан юқори ҳосил етиштиришимизнинг яна бир муҳим омили нав танлаш ва сифатли уруғликдир. Биз кейинги йилларда ипак чигитнинг Т-16 навини экаяпмиз. Бу фақат бизнинг бригадамизда эмас, хўжалигимизда синовдан муваффақиятли ўтди. Барча бригадаларимизда план ортиғи билан бажарилаяпти. Колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги ошмоқда. Мен деҳқон сифатида Т-14, Т-16 навлари шаънига матбуотда билдирилган танқидий фикрларга қўшилолмайман. Айниқса Т-16 юқори ҳосиллиги, машина терими учун қулайлиги, тезпишарлиги билан ажралиб туради. Бу ўринда айб селекционерларда эмас, ҳамма иллатни ғўза баргини сифатли тўкадиган дефолиантлар йўқлигида деб ҳисоблайман.

Фурсатдан фойдаланиб бригадамизнинг ўтган йилги кўрсаткичларини таҳлил қилмоқчиман. Ўртоқ М. С. Горбачевнинг нутқида таъкидлангандек, 76 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 44 центнердан ҳосил етиштирдик. Давлатга 332,9 тонна пахта топширган бўлсак, унинг 82 проценти биринчи сортга қабул қилинди. Биз бундан 275,8 минг сўм даромад олдик. Ҳар колхозчи пландаги 4.672 сўм ўрнига 6.895 сўмлик маҳсулот етиштирди. Бир центнер пахта таннархи пландаги 45 сўм ўрнига, 25 сўм 60 тийинни ташкил этди. Рентабеллик 223,6 процент бўлди. Умумий ҳосилнинг 80 процентини механизаторларимиз Эшбой Абдуллаев, Жалил Шоймардонов теришди. Колхозчиларимизнинг ўртача йиллик даромади 3.637 сўмни ташкил этди. Ёки ҳар сўм асосий иш ҳақига 2 сўм 48 тийиндан қўшимча олишди.

Бригадада 40 киши меҳнат қиламиз. Пудрат усулида ишлаш меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, сарф-харажатларни камайтиришга, маҳсулот ҳажмини кўпайтиришга, сифатини яхшилашга хизмат қилаётир. Илғор сувчи ёки теримчи номини тилга олиш жоиз бўлса коллективдагиларнинг ҳаммасини бирин-кетин санашга тўғри келади. Чунки уларнинг ҳар бири бир тан, бир жон бўлиб меҳнат қилмоқда. Биз Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига 67 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ипак пахта етиштиришга аҳд қилиб, дала ишларини уюшқоқлик билан олиб бормоқдамиз. Маккажўхорини экиб бўлдик. Чигит экиладиган майдонлар тахт қилинди, тракторларга сеялкалар тақилди. Уруғлик чигит, минерал ўғитлар ташиб келтирилди. Баҳорнинг серёғин келаётганлигини ҳисобга олиб бу йилги ишимизга баъзи ўзгартишлар киритаяпмиз, хусусан экиш олдидан ерларни суғоришни бекор қилдик. Чигитни тупроқнинг табиий намида ундириб олишни мўлжаллаяпмиз. Бунинг учун экишни узоғи билан 10 апрелгача тамомлаймиз.

Тўхта ЭШИМОВ,
Шўрчи районидаги Киров номли колхоз бригада бошлиғи, III даражали Меҳнат Шуҳрати ордени нишондори.

ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ ВА БОШҚАРУВНИ ДЕМОКРАТИЯЛАШНИНГ ЯНГИ ШАРОИТЛАРИДА КОЛХОЗЛАР СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИ РЕЗОЛЮЦИЯСИ

(Боши биринчи бетда).

қолмоқда. Ҳамма жойда ҳам колхозлар экономикасини мустаҳкамлаш соҳасида қатъиятлик билан иш олиб борилмаяпти, кўпчилик хўжаликлар зарар кўрмоқдалар ва паст рентабеллидирлар.

Колхозларнинг қайта ишлаш саноати корхоналари ҳамда агросаноат комплекси бошқа ташкилотлари билан чуқур интеграция асосидаги алоқалари йўқлиги Озиқ-овқат программасининг ҳал этилишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Хўжаликларнинг бевосита ўзида маҳсулотни қайта ишлаш ва бошқа турдаги ишлаб чиқаришларни барпо этиш етарли даражада ривож топмаяпти. Қишлоқ аҳолисининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаяпти, уларда моллар сони камайиб кетганлиги ташвиш туғдиради.

Қишлоқ социал жиҳатдан ривожланишда ҳамон орқада қолмоқда, обод ва шинам турар жойлар, мактабгача болалар муассасалари, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи ва маданий-маиший мақсадларга мўлжалланган объектлар ниҳоятда камлиги сезилмоқда. Қаттиқ қопламли йўллар йўқлиги туфайли хўжаликларда кўп нобудгарчиликлар рўй бермоқда, ёқилғи, табиий газ, электр энергиясига бўлган талаб-эҳтиёжни таъминлашда жиддий камчиликлар сезилмоқда.

Кўпчилик колхозларда колхоз демократияси принциплари ҳанузга қадар бузилмоқда, меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари роли пасайтириб юборилаяпти. Хўжаликларга раҳбарлик қилишда маъмуриятчилик ва буйруқбозлик, уларнинг фаолиятини муайян тартиб-қоидаларга бўйсундиришга уринишлар барҳам топмаган.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ тўртинчи съезди кооперациянинг барча шаклларини кенг ривожлантириш, фан-техника тараққиёти ютуқларини, илғор тажрибани ўзлаштириш, тўла хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш ҳамда чинакамига ўзини ўзи бошқаришга ўтиш асосида озиқ-овқат етиштиришни ҳар томонлама кўпайтиришни колхозчи деҳқонларнинг ҳозирги босқичдаги энг муҳим вазифаси сифатида илгари суради.

Бу вазифани муваффақиятли ҳал этиш учун куч ва маблағларни агросаноат комплекси тараққиётининг бирламчи йўналишларига, унинг самарадорлигини оширишга тўсқинлик қилаётган кемтик жойларни бартараф этишга жамлаш айниқса муҳимдир.

Ялпи дон ҳосилини жадал кўпайтириш туб муаммо бўлиб турибди. Айни пайтда гўшт, сут, мойли экинлар уруғлари, қанд лавлаги, пахта, зиғир, картошка, мева ва сабзавот маҳсулотлари етиштиришни анча кўпайтириш керак, Чорвачиликни юқори сифатли озуқа билан тўла таъминлаш ҳақида алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш зарур.

Съезд меҳнат унумдорлигини жадал ўстириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш ва сифатини тубдан яхшилаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, ташиш ва сақлашда, уларни қайта ишлашни жадал ривожлантириш ҳисобига нобудгарчиликнинг кескин даражада камайишини таъминлаш зарурлигини таъкидлайди.

Бириктириб қўйилган ерлардан оқилона фойдаланиш, қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар гектари унумдорлиги ва қайтимини ошириш, ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш, унинг рентабеллигини кўтариш, даромадларни кўпайтириш, товар-пул муносабатларидан тўлиқроқ фойдаланиш, шартнома интизомини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, қабул қилинган мажбуриятларнинг бажарилиши учун масъулиятни кучайтириш колхозларнинг биринчи даражали бурчидир. Хўжаликларнинг ўз кучлари ва кооператив асосларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш, савдо, аҳолига хизмат кўрсатишни кенг ривожлантириш зарур.

Колхозчилар ва бошқа гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари ривожланишини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, уларга озиқ-овқат ресурсларини тўлдиришнинг муҳим манбаи сифатида қараш лозим. Шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг жамоат сектори билан шартномавий, ижара, оилавий ва пудратнинг бошқа шакллари принциплари асосидаги интеграциясини кучайтириш керак.

Зарар кўраётган ва паст рентабелли хўжаликларнинг қолоқлигини қисқа муддатларда бартараф этиш, уларга ўз маблағлари ҳисобига кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун шарт-шароит яратиб бериш юзасидан тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор билан қараш лозим. Ана шу мақсадда ишлаб чиқариш ва илмий-ишлаб чиқариш системалари имкониятларидан, иқтисодий жиҳатдан бақувват хўжаликлар ҳамда саноат корхоналари билан шартнома ва ижара асосларида кооперацияни йўлга қўйишдан актив фойдаланиш муҳимдир. Табиий-иқтисодий шароитлар ҳисобга олинган ҳолда ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш, уни юқори малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш, колхозчиларнинг маданий-маиший турмуш шароитларини яхшилаш зарур.

Хўжалик ҳисобидаги пудратнинг турли-туман усулларини, меҳнатни уюштириш ва рағбатлантиришнинг илғор шаклларини ички хўжалик ишлаб чиқариш-иқтисодий муносабатларининг энг асосий формаси сифатида кенг ўзлаштириш, шунингдек ер участкалари ва асосий фондларни ижарага бериш, даромадлари хўжаликни юритишнинг пировард натижаларидан ҳосил бўладиган хўжалик ҳисобидаги мустақил кооператив коллективлардан фойдаланиш биринчи даражали вазифадир. Колхозчиларнинг ижодий фаоллигини тинмай ошириб бориш, уларнинг меҳнат ҳақини ишнинг пировард натижаларига бевосита боғлиқ қилиб қўйиш лозим. Социал адолат принциплари қатъиятлик билан қарор топтирилсин, тенглаштиришнинг ҳар қандай кўринишларига барҳам берилсин, қўшиб ёзишлар ва меҳнатсиз даромадларга қарши кураш олиб борилсин.

Съезд хўжаликнинг ичида, шунингдек бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳам энига, ҳам бўйига кооперацияни янада ривожлантириш ва чуқурлаштиришга, маҳсулот етиштириш, қайта ишлаш ва сотиш уйғунлашиб кетадиган, агросервис хизмати ҳамда илмий жиҳатдан таъминлаш амалга ошириладиган интеграция шаклларини вужудга келтиришга ниҳоятда муҳим аҳамият беради. Бу ишда агросаноат бирлашмалари, агрокомбинатлар, агрофирмалар, ишлаб чиқариш, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ва системаларини тузиш ҳамда ривожлантириш соҳасида тўпланган тажрибалардан фойдаланиш, ташқи иқтисодий, айниқса бошқа мамлакатларнинг, биринчи навбатда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзолари бўлган мамлакатларнинг кооперативлари, ташкилотлари ва фирмалари билан тўғридан-тўғри алоқаларини мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш муҳимдир.

Барқарор меҳнат коллективларини шакллантириш учун колхозчиларнинг иш ва турмуш шароитларини ҳар жиҳатдан яхшилаш зарур. Колхоз ишлаб чиқаришига ёшларни жалб этиш, йигит ва қизларнинг замонавий касбларни, хўжалик юритишнинг янги усулларини эгаллашлари, уларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари ҳақида алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш лозим. Хўжаликларнинг ўз маблағлари ҳисобига ва кооператив асосларда йўллар, турар жойлар, мактабгача болалар муассасалари, мактаблар, соғлиқни сақлаш, маданият, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш объектлари қурилишини кенгайтириш лозим. Якка тартибда ва кооператив уйлар, кўпроқ қўрғон тарзидаги уйлар қуришга алоҳида эътибор бериш керак. Қишлоқ аҳоли пунктларини ободонлаштириш яхшилансин. Касаба союз органлари билан биргаликда колхоз ҳамда колхозлараро санаторийлар, профилакторийлар, пионер лагерлари, меҳнат ветеранлари учун пансионатлар тармоқларини кенгайтириш зарур.

Ҳар бир меҳнат коллективида ижодий вазият яратиш, социалистик мусобақани ривожлантириш, ташаббускорлик ва новаторлик изланишларини рағбатлантириш, колхозчиларда ўз касбига ифтихор, омилкорлик, соҳиблик туйғуларини, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузиш ҳолларига нисбатан муросасизлик фазилатларини тарбиялаш лозим. Колхозчиларнинг оммавий равишдаги ишлаб чиқариш-иқтисодий умумтаълимини авж олдириб юбориш, меҳнатни уюштириш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор шаклларини, ишлаб чиқариш фаолиятининг хўжалик ҳисобидаги бошқа хил усулларини амалиётда чуқур ўзлаштиришни таъминлаш керак.

Кенг ошкоралик, ҳаётнинг ҳамма томонларини демократиялаш, ишлаб чиқариш, социал ва кадрлар масалаларини ҳал этишга колхозчиларни жалб қилиш, социалистик ўзини ўзи бошқаришни қарор топтириш уларнинг меҳнат ва сиёсий фаоллигини оширишнинг энг муҳим шартидир. Йиғилишлар аҳамиятини кўтариш, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш лозим. Барча ташкилий-хўжалик ва тарбиявий ишларни ҳар бир меҳнаткашда коллектив хўжаликни ривожлантириш, унинг даромадларини кўпайтиришдан шахсий манфаатдорликни шакллантиришга қаратиш лозим.

Съезд сайлаб қўйиладиган колхоз органлари ролини янада ошириш, колхозларни уларнинг фаолиятига хўжалик ва бошқа ташкилотларнинг қонунга зид равишда аралашаверишларидан қатъиян муҳофаза қилиш зарурлигини таъкидлайди. Ана шундан келиб чиққан ҳолда съезд Иттифоқ колхозлар кенгашига амалдаги қонунчиликка тегишли ўзгартишлар киритиш учун мазкур масала юзасидан аниқ таклифларни ишлаб чиқишни, шунингдек мавжуд қонунчиликдан, колхознинг Намунавий устави, ҳозир умумхалқ муҳокамасидан ўтаётган кооперация тўғрисидаги қонун лойиҳасидан колхозларнинг мустақиллигини гарантиялашни таъминлашда фаол фойдаланишни топширади.

Колхозлар кенгашлари ўзларининг кундалик ишларида колхоз демократиясининг ривожланишини таъминлашга, илғор тажрибани умумлаштириш ва ёйишга, ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини оширишга диққат-эътиборни жамлашлари, меҳнат коллективларининг чинакамига ўзини ўзи бошқариши реал тарзда амалга ошувига эришмоқлари зарур.

Съезд колхозлар, совхозлар, агросаноат комплекси бошқа корхоналари ва ташкилотларини юқори сифатли, пишиқ-пухта машиналар, ускуналар, бошқа ресурслар билан моддий-техник таъминлашни тубдан яхшилаш юзасидан қатъий чоралар кўришни сўраб, қишлоқ хўжалиги учун ишлаб чиқариш воситаларини тайёрлайдиган ва етказиб берадиган СССРдаги барча министрликларга, идораларга, корхоналар ва ташкилотларга мурожаат қилади.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ тўртинчи съезди КПСС раҳбарлигида колхозчи-деҳқонлар бутун куч, билим ва тажрибаларини мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш ишига, Ватаннинг қудратини мустаҳкамлашга бағишлаш учун фидокорона меҳнат қиладилар деб КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советини ишонтиради. Съезд дала ва фермаларнинг меҳнаткашлари совет халқини озиқ-овқат билан ишончли тарзда таъминлаш юзасидан қўйилган вазифани ҳал этиш йўлида ҳамма ишларни қиладилар, КПССнинг Бутуниттифоқ XIX конференциясини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақанинг таъсирчанлигини оширадилар, деб ишонч билдиради.

ИТТИФОҚ КОЛХОЗЛАР КЕНГАШИНИНГ ҲАЙЪАТИ

1. **Аббосова** Хуромон Зейнал қизи — Озарбайжон ССР Ағдам районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

2. **Абдураимова** Лайлохон — Қирғизистон ССР Ўш область Қорасув районидаги Фрунзе номли колхоз далачилик бригадаси бошлиғи.

3. **Абомс** Андрис Робертович — Латвия ССР Добель районидаги «Пенкуле» колхозининг тракторчи-машинисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

4. **Агеев** Николай Дмитриевич — Иваново область Сокольский районидаги «Мир» колхозининг механизатори.

5. **Акрамов** Холдор — Ўзбекистон ССР Тошкент область Чиноз районидаги Навоий номли колхоз раиси.

6. **Алиев** Исо Мусо ўғли — Нахичеван АССР Ильич районидаги «1 Май» колхозининг бригада бошлиғи.

7. **Амҳадов** Сапар Аҳмедович — Чечен-Ингушия АССР Грозний районидаги «Советская Россия» колхозининг раиси.

8. **Астанова** Зулайҳо — Туркманистон ССР Чоржўй область Чоржўй районидаги Киров номли колхоз раиси.

9. **Бадритдинов** Гали Валиевич — Красноярск ўлкаси Большемуртинский районидаги «Дружба» колхозининг раиси.

10. **Бакулин** Сергей Васильевич — Рязань область Сараевский районидаги Коминтерн номли «Ҳурмат белгиси» орденли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, РСФСР Олий Совети депутати.

11. **Бобонов** Тохтағул — Талас области Киров районидаги «Россия» колхозининг раиси, Қирғизистон ССР Олий Совети депутати, республика колхозлар кенгашининг раиси.

12. **Борисенко** Николай Петрович — Украина ССР Донецк область Марьин районидаги Киров номли Ленин орденли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

13. **Бородавкин** Александр Никитович — Иркутск область Куйтун районидаги «Годовщина Октября» колхозининг раиси.

14. **Бородин** Владимир Георгиевич — Чита область Борзинский районидаги Партия XXIII съезди номли колхоз раиси.

15. **Бурдужон** Валериан Васильевич — Молдавия ССР Бричан районидаги «Пограничник» колхозининг раиси.

16. **Брага** Леонид Андреевич — Украина ССР Запорожье область Мелитополь районидаги «Таврия» колхозининг раиси.

17. **Бурмистрова** Татьяна Афанасьевна — Новгород область Мошенский районидаги «Советская Россия» колхозининг раиси.

18. **Вагин** Михаил Григорьевич — Горький область Ковернинский районидаги Ленин номли колхоз раиси, РСФСР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

19. **Вайтекунинене** Расма Арнольдовна — Латвия ССР Тукум районидаги «Дзиркстеле» колхозининг машинада сут соғувчи оператори.

20. **Василевич** Николай Ильич — Белоруссия ССР Минск область Слуцк районидаги «Ленинский путь» колхозининг раиси.

21. **Веранян** Лукаш Петросович — Арманистон ССР Калинин районининг Михайловка қишлоғидаги «Коммунаи угиов» колхозининг раиси.

22. **Вийкшев** Иван Александрович — Украина ССР Закарпатье область Ужгород районидаги Калинин номли колхоз механизациялашган звеноси бошлиғи.

23. **Воробей** Михаил Дмитриевич — Белоруссия ССР Могилев область Осипович районидаги «Авангард» колхозининг раиси.

24. **Воропаев** Павел Александрович — Амур область Константиновский районидаги «Вперед к коммунизму» колхозининг раиси.

25. **Вишиванюк** Михаил Васильевич — Украина ССР Иван Франко область Коломийский районидаги Степан Мелничук номли колхоз раиси.

26. **Гонтар** Валентина Алексеевна — Украина ССР Черкасси область Чернобаевский районидаги «Шлях до коммунизму» колхозининг раиси.

27. **Горобцов** Виктор Васильевич — Калуга область Жуковский районидаги Ленин номли колхоз раиси.

28. **Горбач** Василий Яковлевич — Чернигов область Чернигов районидаги Войков номли колхоз раиси, Украина ССР Олий Советининг депутати.

29. **Громихина** Нина Ивановна — Курск область Суджанский районидаги Куйбишев номли колхозининг чорвачилик оператори.

30. **Девин** Александр Иванович — Саратов область Балашов районидаги «Родина» колхозининг раиси.

31. **Дергачев** Иван Семёнович — Украина ССР Николаев область Новобугский районидаги Чкалов номли колхозининг механизациялашган отряди бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

32. **Дикусар** Андрей Николаевич — Украина ССР Одесса область Балтский районидаги «Правда» колхозининг раиси.

33. **Дмитренко** — Ольга Варфоломеевна — Украина ССР Житомир область Бердичев районидаги «Гигант» колхозининг раиси.

34. **Дубко** Александр Иосифович — Гродно область Гродно районидаги Ленин орденли «Прогресс» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Белоруссия ССР колхозлар кенгашининг раиси.

35. **Думбраван** Михаил Георгиевич — Ришкан районидаги Киров номли колхоз раиси, Молдавия ССР Олий Совети депутати, Молдавия ССР колхозлар кенгашининг раиси.

36. **Дурди** Хумми — Туркманистон ССР Мари область Тахтабозор районидаги Энгельс номли колхоз чўпони.

37. **Дўстов** Абдуфаёз — Тожикистон ССР Қўрғонтепа область Колхозобод районидаги Ленин номли колхоз пахтачилик бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

38. **Егназарян** Хазал Мануковна — Арманистон ССР Арташат районидаги Кахцрашен қишлоғидаги Шаумян номли колхоз аъзоси, СССР Олий Совети депутати.

39. **Егошин** Александр Яковлевич — Мари АССР Новоторьяльский районидаги «Прогресс» колхозининг раиси.

40. **Жемайтис** Брониславас Юргевич — Литва ССР Молет районидаги П. Цвирка номли колхоз раиси.

41. **Жуков** Павел Григорьевич — Воронеж область Колачеевский районидаги «Путь Ленина» колхозининг раиси.

42. **Закарян** Закар Ервандович — Абовян районининг Котайк қишлоғидаги Куйбишев номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Арманистон ССР Олий Совети депутати, республика колхозлар кенгашининг раиси.

43. **Зинченко** Борис Алексеевич — Ростов область Зерноград районидаги Ленин номли колхоз раиси.

44. **Иванникова** Галина Васильевна — Липецк область Измалковский районидаги «1 Май» колхозининг раиси.

45. **Иевлев** Александр Иванович — СССР Агросаноат давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари, СССР министри, Иттифоқ колхозлар кенгаши раисининг ўринбосари.

46. **Иоцас** Алоизас Повилович — Шяуляй районидаги «Пирмин» колхозининг раиси, Литва ССР колхозлар кенгашининг раиси.

47. **Қорабоев** Каримқул — Қирғизистон ССР Норин область Жумгал районидаги «Чаек» колхозининг бош чўпони, «Меҳнат шуҳрати» орденининг тўла кавалери.

48. **Касанова** Вера Тимофеевна — Тюмень область Казанский районидаги Чапаев номли колхоз бош ветеринария врачи.

49. **Катасонова** Екатерина Алексеевна — Украина ССР Харьков область Великобурлукский районидаги «Россия» колхозининг бош зоотехниги.

50. **Каулс** Альберт Эрнестович — Рига районидаги «Адажи» колхозининг раиси, Латвия ССР колхозлар кенгашининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

51. **Кенжаева** Тўхта — Тожикистон ССР Ленинобод область Исфара районидаги Куйбишев номли колхоз сигирсоғари.

52. **Кожахметов** Ибраимжон — Қозоғистон ССР Толдиқўрғон область Панфилов районидаги Киров номли колхоз раиси.

53. **Корякин** Леонид Иванович — Киров область Куменский районидаги Ленин орденли «Красний Октябрь» колхозининг раиси.

54. **Криворотов** Владимир Иванович — Украина ССР Қрим область Красногвардейский районидаги Ленин орденли «Россия» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Иттифоқ колхозлар кенгаши раисининг ўринбосари.

55. **Қувондиқов** Аутеп Қодирович — Қозоғистон ССР Кўкчетов область Чкалов районидаги «Звезда коммуны» колхозининг механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

56. **Кудрявцева** Зинаида Михайловна — Псков область Псков районидаги «Передовик» колхозининг бош зоотехниги.

57. **Кулнков** Евгений Андреевич — Мордва АССР Дубенский районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати.

58. **Кухарь** Иван Иванович — Москва область Ленин районидаги Владимир Ильич номли Ленин орденли колхоз раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Иттифоқ колхозлар кенгашининг раиси.

59. **Левинская** Валентина Матвеевна — Молдавия ССР Котовский районидаги «40 лет Октября» колхозининг бош экономисти.

60. **Лешневский** Эрнст Егорович — Белоруссия ССР Витебск область Толочинский районидаги Димитров номли колхоз бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати, Иттифоқ колхозлар кенгаши раисининг ўринбосари.

61. **Ломака** Виктор Алексеевич — Украина ССР Сум область Белопольский районидаги Ленин номли колхоз трактор-далачилик бригадаси бошлиғи.

62. **Лялене** Марийона Ионовна — Литва ССР Кельмес районидаги «Грижува» колхозининг бош зоотехниги.

63. **Мадримов** Абдушарип — Ўзбекистон ССР Хоразм область Хива районидаги Фрунзе номли колхоз раиси.

64. **Мазур** Мария Николаевна — Украина ССР Хмельницкий область Дунаевский районидаги Войков номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

65. **Малков** Леонид Михайлович — Кострома область Кострома районидаги СССР 50 йиллиги номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

66. **Мамажонов** Ҳамидхон — Наманган область Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси, Ўзбекистон ССР колхозлар кенгашининг раиси.

67. **Маматқулов** Норбек — Ўзбекистон ССР Самарқанд область Оқдарё районидаги Ленин номли колхоз пахтачилик звеноси бошлиғи.

68. **Марченко** Михаил Григорьевич — Белоруссия ССР Гомель область Буда-Кошелевский районидаги Ленин номли колхоз ҳайдовчиси.

69. **Медведев** Николай Гаврилович — Куйбишев область Кинельский районидаги Куйбишев номли колхоз раиси.

70. **Минаков** Владимир Петрович — Белгород область Ивнянский районидаги Чапаев номли колхоз механизациялашган звеноси бошлиғи.

71. **Михайлюк** Василий Алексеевич — Курган область Целинний районидаги Куйбишев номли колхоз раиси.

72. **Моторний** Дмитрий Константинович — Херсон область Белозерский районидаги Киров номли Ленин орденли колхоз раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Украина ССР Олий Совети депутати, Украина ССР колхозлар кенгашининг раиси.

73. **Муродуллаева** Мунисхон — Ўзбекистон ССР Андижон область Балиқчи районидаги «Ўзбекистон» колхозининг бригада бошлиғи.

74. **Накашидзе** Исрафил Османович — Грузия ССР Ажария АССР Хелвачури районидаги Меджинискали қишлоғидаги колхоз бригадири.

75. **Норалиев** Жўра — Ўзбекистон ССР Сурхондарё область Жарқўрғон районидаги Н. Боймуродов номли колхоз раиси.

76. **Новиков** Александр Александрович — Брянск область Жуковский районидаги «Овстуг» колхози маккажўхоричилик звеноси бошлиғи.

77. **Новиков** Евгений Федорович — Волгоград область Дубовский районидаги СССР 50 йиллиги номли колхоз раиси.

78. **Панагов** Азматгери Жерович — Қабарда-Балқар АССР Тер районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

79. **Панчев** Владимир Федорович — Ульянов область Старомайнский районидаги Чапаев номли колхоз бош инженери.

80. **Парубок** Емельян Никонович — Украина ССР Черкас область Жашковский районидаги Суворов номли колхоз механизациялашган звеноси бошлиғи, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати.

81. **Парубочий** Иосиф Семёнович — Украина ССР Львов область Радиховский районидаги Ярослав Галан номли колхоз раиси.

82. **Пархоменко** Иван Александрович — Украина ССР Днепропетровск область Новомосковский районидаги «Рассвет» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

83. **Пацалюк** Михаил Прокофьевич — Украина ССР Черновици область Кицманский районидаги «Дружба» колхозининг раиси.

84. **Перевошчиков** Иван Павлович — Удмурдистон АССР Вавож районидаги «Луч» колхозининг раиси.

85. **Плютинский** Владимир Антонович — Ровно область Ровно районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Заря коммунизма» колхозининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Украина ССР Олий Совети депутати.

86. **Подолянина** Елена Ивановна — Украина ССР Винница область Шаргородский районидаги Жданов номли «Ҳурмат белгиси» орденли колхоз раиси.

87. **Порсуков** Абакар Арсланалиевич — Доғистон АССР Хасавюрт районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Правда» колхозининг раиси.

88. **Пугач** Мария Ивановна — Қозоғистон ССР Жамбул область Свердлов районидаги «Трудовой пахарь» колхози бош агрономи.

89. **Пукс** Энно Эрнстович — Винъянди районидаги «Карксн» колхозининг раиси, Эстония ССР колхозлар кенгашининг раиси.

90. **Путилов** Михаил Алексеевич — Пермь область Пермь районидаги Ленин орденли «Россия» колхозининг раиси.

91. **Резник** Александр Иванович — Украина ССР Кировоград область Гайворонский районидаги «Мир» колхозининг раиси.

92. **Рейнеберг** Иие Александровна — Эстония ССР Раквере районидаги «Виру» колхози бош агрономи.

93. **Рожков** Василий Иванович — Пенза область Тамалинский районидаги Киров номли колхоз раиси.

94. **Руди** Виктор Кондратьевич — Павлодар область Павлодар районидаги Киров номли колхоз раиси, Қозоғистон ССР колхозлар кенгашининг раиси.

95. **Русакова** Илария Николаевна — Вологда область Грязовецкий районидаги «Заря» колхози сутчилик комплексининг бош сигирсоғари.

96. **Рижиков** Михаил Борисович — агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг раиси, ВЦСПС секретари.

97. **Садриддинов** Сайфиддин — Оржоникидзеобод районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Тожикистон ССР Олий Совети депутати, республика колхозлар кенгашининг раиси.

98. **Сакания** Нора Георгиевна — Грузия ССР Абхазия АССР Гудаут районидаги С. Дурипш номли колхоз чойкори.

99. **Скакун** Галина Федоровна — Белоруссия ССР Брест область Брест районидаги Жданов номли колхоз сигирсоғари.

100. **Салимов** Алибала Нахмед ўғли — Нефтечали районидаги Ю. Касумов номли колхоз раиси, Озарбайжон ССР колхозлар кенгашининг раиси.

101. **Смирнова** Татьяна Васильевна — Калинин область Калязинский районидаги «Гранит» колхозининг бош зоотехниги.

102. **Сабчук** Николай Петрович — Украина ССР Киев область Васильковский районидаги «40 рокив Жовтня» колхозининг раиси.

103. **Сопиев** Муротберди — Ашхобод область Гяур районидаги Ленин орденли «Совет Туркманистони» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Туркманистон ССР Олий Советн депутати, республика колхозлар кенгашининг раиси.

104. **Сороколит** Иван Михайлович — Украина ССР Тернополь область Гусятинский районидаги «Маяк» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

105. **Спиридонов** Михаил Васильевич — Орлов область Орлов районидаги Партия XXII съезди номли колхоз раиси.

106. **Стародубцев** Василий Александрович — Тула область Новомосковский районидаги Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли колхоз насличилик заводи раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати, Бутун Россия колхозлар кенгашининг раиси.

107. **Тамаров** Виктор Васильевич — Ярославль область Ярославль районидаги «Горшиха» колхозининг раиси.

108. **Тимофеев** Анатолий Александрович — Смоленск область Починковский районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Россия» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

109. **Харрасов** Миннесагир Харрасович — Татаристон АССР Азнакаев районидаги «Авангард» колхозининг раиси.

110. **Царикаев** Руслан Рамазонович — Шимолий Осетия АССР Ираф районидаги Ленин номли колхоз бош агрономи.

111. **Цитлидзе** Гиви Акакиевич — Махарадзе районидаги Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати, Грузия ССР колхозлар кенгашининг раиси.

112. **Чердинцев** Василий Макарович — Оренбург область Сакмарский районидаги «Рассвет» колхозининг комбайнчиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати.

113. **Шамсутдинов** Рашит Магадеевич — Бошқирдистон АССР Альшеев районидаги «Победа» колхозининг раиси.

114. **Шейко** Анатолий Васильевич — Украина ССР Ворошиловград область Старобельский районидаги «1 Май» колхозининг бош агрономи.

115. **Шержонов** Турсунбай — Қорақалпоғистон АССР Амударё районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг раиси.

116. **Шишкин** Николай Федорович — Новосибирск область Сузунский районидаги Куйбишев номли колхоз раиси.

117. **Штанько** Павел Яковлевич — Краснодар ўлкаси Новокубанский районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Родина» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

118. **Шумский** Александр Алексеевич — Ставрополь ўлкаси Кочубеевский районидаги «Казминский» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

119. **Шуринов** Иван Игнатьевич — Калининград область Правда районидаги Горький номли Ленин орденли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

120. **Энговатова** Зоя Владимировна — Тамбов область Жердевский районидаги «Путь Ильича» колхозининг бош агрономи.

121. **Энис** Иван Яковлевич — Омск область Омск районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Заря коммунизма» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, РСФСР Олий Совети депутати.

122. **Эрнст** Артур Яковлевич — Олтой ўлкаси Завьялов районидаги «Заря Алтая» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

123. **Юрченко** Николай Тимофеевич — Полтава область Лохвицкий районидаги «Перемога коммунизму» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Украина ССР Олий Совети депутати.

124. **Язько** Иван Иванович — Кемерово область Промишленний районидаги «Ударник полей» колхозининг раиси.

125. **Ярўткина** Лидия Семёновна — Чувашистон АССР Чебоксари районидаги «За коммунизм» колхозининг бош экономисти.

ИТТИФОҚ КОЛХОЗЛАР КЕНГАШИДА

25 март куни Иттифоқ колхозлар кенгашининг биринчи мажлиси бўлди. Унда Москва область Ленин районидаги Владимир Ильич номли Ленин орденли колхоз раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. И. Кухарь Иттифоқ колхозлар кенгашининг раиси қилиб сайланди. СССР Агросаноат давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари, СССР министри А. И. Иевлев, Қрим область Красногвардейское районидаги Ленин орденли «Россия» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Криворотов, Белоруссия ССР Витебск областининг Толочин районидаги Димитров номли колхоз бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофотининг лауреати Э. Е. Лешневский Иттифоқ колхозлар кенгаши раисининг ўринбосарлари қилиб сайландилар.

(ТАСС).

ҲАМКОРЛИКНИ КЕНГАЙТИРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев 25 март куни Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги бош консули Йогендра Кумарни унинг илтимосига кўра қабул қилди. Бўлиб ўтган суҳбатда Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги иқтисодий, илмий ва маданий алоқаларни янада ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди.

Қабулда Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. А. Азимов ҳозир бўлди.

САЛОМ, МУЗИКА БАЙРАМИ!

Шаҳар ва областларда ўтказилган «Санъат байрами» конкурс кўрикларининг ғолиблари 25 март куни Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театрида концерт қўйиб бердилар, улар республикадаги болалар энг яхши музика коллективларидир. Бу ерда болалар ва ўсмирлар музика ҳафталиги тантанали равишда очилди.

— Бу баҳорги музика байрамини ҳар йили ўтказиш анъана бўлиб қолди, — дейди Ўзбекистон Композиторлар союзи правлениесининг раиси А. Х. Жабборов. — Бу йилги байрам ўзига хос хусусиятга эга. «Музика байрами» доирасида «Санъат байрами» конкурсининг республика даврасн ҳам ўтказилади. Программага болалар коллективларининг хор ва яккахон ижрочилиги, ўзбек халқ чолғу асбобларида ижрочилик маҳорати, хореография, эстрада сингари бешта асосий жанри киритилган, Немис қўшиқлари ансамбли ва М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси студентларининг диксиленди санъат фестивалида биринчи бор иштирок этмоқда.

(ЎзТАГ).

Максим Горький таваллудининг 120 йиллигига

АДАБИЁТИМИЗ БЕШИГИНИ ТЕБРАТГАН ДАҲО

СУРАТДА: М. Горький машҳур артист Ф. Шаляпин билан. ТАСС фотоси.

Максим Горький рус адабиётининг, рус халқининг даҳоларидан бири бўлиб, ҳатто жаҳон адабиётида янги даврни — социалистик реализм адабиёти даврини бошлаб берган улуғ санъаткордир. У халқнинг тарихни яратувчи, ҳаётни ўзгартирувчи буюк кучига юксак баҳо берди, меҳнаткаш инсонга бахт-саодат бахш этувчи жамиятни фақат социалистик революция орқалигина барпо этиш ва бу революцияни ишчилар синфи бошчилигидагина амалга ошириш мумкин, деган улуғ ғояни олға сурди. Шунинг учун доҳиймиз В. И. Ленин 1909 йилда ёзган бир мақоласида: «Ўртоқ Горький ўзининг буюк бадиий асарлари билан ўзини Россиядаги ва бутун дунёдаги ишчилар ҳаракати билан жуда ҳам мустаҳкам боғлаган», — ёзувчи дейди. 1917 йилда ёзган «Йироқдан хатлар»ида доҳий яна: «Шубҳа йўқки, Горький ғоят катта санъаткор, талант эгасидир, у бутун дунёдаги пролетар ҳаракатига жуда кўп фойда келтирди ва бундан кейин ҳам келтиради», — деб таъкидлаган эди.

Ҳаётга, воқеликка, халққа, инсон тақдирига мана шундай янгича ёндашган М. Горький бутун илғор қалам аҳлини ўз орқасидан эргаштирди ва Россияда социалистик революциянинг ғалаба қилишига катта ҳиссасини қўшди. Совет адабиёти кўп миллатли адабиётдир, бир-бири билан тенг халқларнинг ягона адабиётидир, деган ғояни Максим Горький олға сурди. У бир нутқида шундай ажойиб сўзларни айтган эди: «Бизнинг марксчи ёшларимиз ҳақиқатан ҳам ўзбек ва қирғиз билан, чечен билан..., ҳар бир халқ билан тенг-тенги билан тургандек ёнма-ён тура олади.»

Қаранг, қандай ажойиб сўзлар! Дарвоқе, Максим Горький ижодининг қон томирини, бутун руҳини худди мана шу дўстлик, пролетар интернационализми ғояси ташкил этади. Унинг номини жаҳон бўйлаб таратган, меҳнаткашлар оммаси, тараққийпарвар инсониятнинг севимли ёзувчисига айлантирган нарса ҳам санъаткордаги ана шу буюк инсонпарварлик туйғусидир.

Горький жаҳон ёзувчилари ва санъаткорларига мурожаат қилиб ёзган бир мақоласига «Маданият усталари, Сиз кимлар билансиз?» деб сарлавҳа қўйган эди. Яъни, буюк адиб сўз санъаткорлари ва барча маданият ходимларини меҳнаткаш халқ манфаатини, адолатни, тенгликни, тинчликни, тараққиётни ҳимоя қилишга даъват этган эди. Бу ғоя, бу туйғу ёзувчи бутун ижодининг бош сарлавҳаси, ўқ томирига айланган. Горький адабиётга адолат, ҳақиқат учун интилган, ўз инсоний ҳақ-ҳуқуқи учун фаол курашган одамлар куйчиси сифатида кириб келди. Унинг «Лочин ҳақида қўшиқ» асарида шундай жумлалар бор: «Ботирларнинг довюраклиги ҳаёт ҳикматидир. О, жасур Лочин! Душманлар билан олишиб қонларинг тўкдинг... Бироқ вақт келарки, ҳар томчи қайноқ қонинг ҳаёт зулматида учқундай оловланар ва кўп жасур юракларда озодликнинг, ёруғликнинг қизғин ўтларин ёқар! Майли сен ўлдинг!.. Лекин руҳан юракли, кучли бўлганларнинг қўшиқларида сен ҳар вақт жонли бир ўрнак, озодлик ва ёруғлик учун мағрур бир чақириқ бўлиб яшайсан! Ботирларнинг довюраклигига мадҳиялар ўқиймиз..!»

Горькийнинг бу «Қўшиғи» ўша йиллари ишчилар, меҳнаткашлар ўртасида жанговар варақа тариқасида ҳам кенг тарқалган ва йиғинларда ўқилган эди. Ёзувчи асарда мард, довюрак, фидойи кишиларни улуғлади. Чоризм зулмига қарши курашиш ва озодликни қўлга киритиш, меҳнаткаш халққа бахт берувчи янги тузумни барпо этиш учун мана шу Лочинга ўхшаган курашчан, мардлар керак эди. «Бўрон қуши ҳақида қўшиқ» асари ҳам худди шу руҳдадир. «Изергиль кампир» ҳикоясида эса халқнинг кураш йўлини ёритиш учун ўз юрагини юлиб олиб машъал қилган фидойи Данко ҳақида сўзлаган эди. «Фома Гордеев» романида якка йўл билан бўлса ҳам капитализмга қарши курашга отланган шахсни тасвирлайди. «Мешчанлар» пьесасида машинист Нил образи орқали фаол курашчи ишчини кўрсатади. Шу асаридан беш йил кейин, яъни 1906 йилда яратилган «Она» романида эса оташин революционерлар образини чизади, бу асар хусусида қуйида муфассалроқ тўхтаймиз.

Горький революциядан аввал ёзган қатор роман, пьеса, ҳикояларида, айниқса Октябрдан сўнг эълон қилган «Артамоновлар иши», «Клим Самгиннинг ҳаёти» эпопеяларида, «Егор Буличев ва бошқалар» трагедиясида, «Сомов ва бошқалар» номли пьесасида, «Достигаев ва бошқалар» деган комедиясида рус халқ ҳаётининг кенг манзарасини чизади. Уларда ўтган асрнинг 80-йилларидан то 1920 йиллар орасидаги рус халқининг ҳаёт тарзи, адолат ва ҳақиқат йўлидаги интилишлари, курашлари, айниқса рус буржуазиясининг, унинг вакили бўлмиш мешчанлар зиёлисининг маънавий инқирозини теран таҳлил этади. Горький 1934 йил 17 август куни совет ёзувчиларининг Бутуниттифоқ биринчи съездида қилган докладида шундай деган эди:

«Такрор айтаман: революциягача бўлган адабиётда кўзига дунё тор кўринган, ўзига жамиятда ортиқча фаҳмлаган, ундан ўзига бор жой ахтариб тополмай қийналган ёки ўзига душман бўлган жамият билан келишган, ё бўлмаса араққўрликка берилиб кетиб, ўзини ўзи ўлдиргунча бориб, жувонмарг бўлган инсон фожиаси асосий ва бош тема бўлиб хизмат қилган.

Советлар Иттифоқида ортиқча кишиларнинг бўлиши мумкин эмас ва бўлмайди ҳам. Ҳар бир гражданга қобилияти, иқтидори ва истеъдодини ўстириш учун тўла эркинлик берилади. Шахсдан фақат бир нарса — синфсиз жамият қуришдек қаҳрамонона ишга ҳалол муносабатда бўлиш талаб этилади».

Максим Горькийнинг бу сўзлари энг аввало унинг ўз ижодига тааллуқлидир. Ўнлаб асарларида капитализм чангалида «жувонмарг бўлган инсон фожиаси»ни, унинг маънавий қашшоқланишини реалистик акс эттирди, Советлар даврида меҳнат кишисининг ўз инсонлик шаънини қайтариб олишини, маънавий камол топишини завқ-шавқ билан куйлади. У совет воқелиги ҳақидаги асарларида янги, озод меҳнатнинг инсонга руҳий мадад берувчи улуғ қудрати, инсонпарварлик моҳиятини очиб берди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин Максим Горький совет адабиётининг шаклланиши ва ривожига ўзининг ғоявий-бадиий жиҳатдан юксак асарлари, моҳир ташкилотчилиги, совет адабиётининг ғоявий эстетик йўналишини ёритувчи адабий-танқидий мақолалари, нутқлари, сўзлари билан беқиёс ёрдам берди. Советлар мамлакатидаги турли миллатга мансуб ёзувчилар, шунингдек жаҳон адабиётининг ўнлаб, юзлаб илғор сўз санъаткорлари Горькийни устоз деб билдилар. Ўзбек ёзувчиларининг ҳамма авлоди улуғ адибдан меҳнаткаш халқнинг тарихдаги ролини, ҳаётни қайта қуришдаги иштирокини кўрсатиш, воқеликнинг янги, илғор жиҳатлари, курткларини фаол ҳимоя қилишни ва инсонпарварлик, интернационализм ғояларини эътиқод, имон билан тарғиб этишни, бунинг йўлларини, усулларини ўргандилар, ўрганмоқдалар. Абдулла Қодирийдан тортиб Ойбек, Абдулла Қаҳҳорга, булардан кейинги авлод ёзувчиларигача ҳаммаси улуғ ёзувчидан таълим олдилар ва олмоқдалар.

Шулар орасида машҳур «Она» романини ўзбек тилига таржима қилган шоир Чўлпон ҳам бор. У Горький асарларини қунт билан ўқиган, унинг нутқини тинглаш шарафига муяссар бўлганлардан биридир.

Чўлпон 1936 йил 20 июнда «Қизил Ўзбекистон» газетасида босилиб чиққан «Катта мактаб эгаси» номли мақоласида мана нима дейди: «Мен Горькийнинг энг зўр ва тўнғич асарларидан «Она»ни таржима қилиш шарафига ҳам эришганлардanман. Таржиманинг сифати тўғрисида бошқалар гапирар. Мен ўзим фақат шуни айтаман: наср тилини саралашни, мен бошлаб Горькийдан ўргандим. У, менимча, ўзи ишлатадиган тилни жуда яхши кўради, уни ҳар қандай камчиликдан озод ҳолда кўрмак истайди. «Она»нинг тили мана шундай бир тил. «Она» мен учун катта бир мактаб бўлди. Ўзимнинг «Кеча ва кундуз» романимда мен ҳам шу буюк услубчининг унумли таъсирини доим сезиб турдим».

Совет ёзувчилари унинг инқилобий руҳини, пролетарча мардлигини, жаҳоншумул гражданлигини, сўнгра классик тили ва услубини, ҳатто таржима орқали бўлса ҳам доим ўзларида сезажаклар».

Ўша вақтда «Кеча ва кундуз» романининг биринчи қисми «Кеча» босилиб чиққан эди. Унда Чўлпон Горькийнинг изидан бориб, ўзбек халқининг Улуғ Октябрь арафасидаги ҳаёт манзарасини, айниқса меҳнаткаш халқнинг оғир турмуши, даҳшатли тақдирини ва юқори табақанинг зулми, ифлос маънавий дунёсини чуқур таҳлил этади.

Горький «Социалистик реализм ҳақида» деган мақоласида ёзувчи «адабий тилимиздан энг содда, аниқ ва чиройли ҳамда ихчам сўзларни танлаб олиши», шу сўзлар воситасида аниқ манзара чизиши, одамларни муттасил ҳаракатда ва курашда кўрсатиши керак, деган фикрни олға суради, «Она» романи худди шу тарзда ёзилган эди. Чўлпон улуғ Горькийнинг шу бой, содда, аммо қайноқ, жўшқин, кўтаринки тилини бера олган. Энг аввало таржимон Горькийнинг «Она» романида олға сурган фикр-ғоясини, орзу-армонини теран ҳис этди. Ишчилар ҳаётига, улар аҳволи ва тақдирига, уларнинг руҳияти ва интилишлари, рус буржуазияси, чоризм моҳиятига Горький нуқтаи назаридан, унинг кўзи билан қаради. Чунки сингари у ҳам зулм, тенгсизликни ёмон кўрар, меҳнаткаш халқнинг оғир тақдирига ачиниб қарар, унинг курашига, интилишларига ҳамдард эди. Шунинг учун «Она» романининг мазмуни, руҳи, ғоясини теран идрок этди, уни ўзбек тилида ҳаққоний, реалистик тарзда тиклай олди, гавдалантира билди. Айниқса Онанинг ўғли Павел Власовнинг оташин, публицистик руҳдаги, фалсафий теран нутқини, уларнинг руҳий оламини, ташқи портретини, рус халқи характерини, миллий урф-одатлари, турмуш тарзини, тафаккур йўсинини ҳаққоний тасвирлади. Мана бу романдан келтирилган икки парчага қаранг, бунда таржимоннинг ҳам юраги, тилаги қўшилиб, чатишиб кетгандай. Она дейди:

«Мосиқ ҳаққи қулоқ берингиз! Ҳаммангиз — қариндошсиз... Ҳаммангиз оқ кўнгилсиз... Дадил қарангиз; нималар бўлди? Болаларимиз, жонимизнинг малҳами бўлган тўхлиларимиз дунёга бош кўтариб чиқишди, ҳақ йўлни деб чиқишди, ҳаммани деб чиқишди! Сизлар учун, сизнинг гўдакларингиз учун азоб-уқубат йўлига ўзларини тикдилар... Ёруғлик кунни ахтардилар. Ҳақлик, инсоф ҳукм сурадиган ўзгача бир ҳаёт... барча учун яхшилик тилайдилар!»

Қамоқхонага кетаётган, қўли боғлиқ Рибин дўстларига қараб: «Хайр энди, яхшилар! Ҳақиқатдан қолманг, уни ахтариб топинг, кўз қорангиздай эҳтиёт қилиб сақланг, сизга ҳақиқатнинг покиза сўзларини келтирадиган одамга ишонинг, ҳақиқат йўлида жонингизни аяманг», — дейди. Бу сўзларни Горький айтаяпти, унинг ғояларининг шайдоси Чўлпон айтаяпти.

Мана шу мисолдан кўриниб турибдики, улуғ Горький халқимизнинг маънавий камолотидагина буюк роль ўйнаб қолмади, балки ўзбек адабиёти, ўзбек маданияти ривожига ҳам ўзининг устозлиги билан катта ҳисса қўшди.

Ҳақиқат жарчиси, меҳнаткашлар қалбининг куйчиси, инсонпарварлик, дўстлик ва интернационализм ғояларининг толмас тарғиботчиси Максим Горький ҳамиша халқимизга мададкордир, у билан ҳамнафасдир.

Салоҳиддин МАМАЖОНОВ,
Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати, профессор.

«Қишлоқ ҳақиқати»га ёзадилар

ПУДРАТ ВА САМАРА

Бугунги кунда қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларида пудрат усули кенг қўлланилмоқда. У рисоладагидек йўлга қўйилаётган жойларда қувончли ютуқларга эришилаяпти. Маҳсулот етиштириш кўпайиб, хўжалик ва пудратчининг манфаатдорлиги ортмоқда. Редакцияга келаётган мактубларнинг айримларида шу тўғрида ҳикоя қилинади.

Ромитан районидаги Нариманов номли колхозда бултур пахтачиликда пудратчиларнинг аксарияти шартнома бандларини анча ошириб бажарди. Т. Тошев, Ҳ. Жўраев, Р. Ҳасанова, Ҳ. Саидов бошлиқ оилавий звенолар йиллик планни 150—200 процент уддаладилар.

— Пудратчилар кўтаринки руҳда ишлашди, — дейди колхоз партия комитетининг секретари С. Холов. —Кишиларда топшириққа нисбатан масъулият ошди, тармоқни, айниқса теримни механизациялашда олға томон қадам қўйилди. Илғор усул барча соҳаларда ўз афзалликларини, ҳам колхозчилар, ҳам хўжалик учун манфаатли эканлигини амалда яққол намоён этди.

Дарҳақиқат, ўтган йили колхоз бўйича пахтачиликда 18, сабзавотчиликда 20, бедачиликда 15, маккажўхоричиликда 3 та оилавий звено пудрат асосида иш юритди. Уларда ҳосилдорлик эскича ишлаган коллективларникига нисбатан анча юқори бўлди. Хусусан, пахтакорлар 8—10 центнер кўп, яъни гектаридан 35—45 центнердан хирмон кўтаришди. Сабзавот ва бедачиликда қўлга киритилган натижалар ҳам чакки эмас.

Бу йил колхозда пудратчилар сафи янада кенгайди. Улар хўжалик билан ўзаро шартнома тузиб, дала ишларини қизғин олиб бормоқдалар. Маҳаллий ўғит жамғариш, сув йўлларини тозалаш, карталарни текислаш каби юмушлар вақтида бажарилаяпти. Азаматлар кўкламни ҳар томонлама шай ҳолда қаршилаб, муваффақиятли ўтказиш, беш йилликнинг учинчи йилида меҳнат зафарларини кўпайтириш тадбирларини кўришмоқда.

А. БОЗОРОВ.

* * *

Нарзиқул Рустамов пахтачилик бригадасини бошқараётганига 43 йилдан ошди. Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветерани ўтган давр мобайнида коллектив ютуқлари, белгиланган план ва мажбуриятлар бажарилиши йўлида озмунча тер тўкмади. Унинг ташкилотчилиги, елиб-югуришлари эвазига бу бригада Жомбой районидаги Жданов номли колхозда ҳамиша пешқадамлар сафидан муносиб ўрин эгаллаб келмоқда.

— Бултур 90 гектар майдонда деҳқончилик қилдик, — дейди коллектив раҳбари Н. Рустамов. — Ҳосилдорлик кўзда тутилганидан анча юқори бўлди. Бунда звено пудрати жуда қўл келди. Экинзорларни ўнта оила шартнома асосида бўлиб олди. Пудратчилар пировард натижани кўзлаб, астойдил ишлашди. Мамашариф Йўлдошев оиласи 8 гектарда ғўза ўстириб, ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил ундирди. Бошқа звеноларда ҳам шундай натижаларга эришилди.

Умуман бултур колхозда пудрат кенг жорий этилди. Юздан зиёд оила правление билан ўзаро шартнома тузиб, янги усулда ишлади. Уларнинг аксариятида ҳосилдорлик ва манфаатдорлик қувончли бўлди. Н. Рустамов, З. Насриддинов бошлиқ бригадалар, М. Йўлдошев, Б. Номозов, Х. Назарова, П. Бекқулов, Н. Насриддинова оилавий звенолари гектаридан 35—40 центнердан оқ олтин етиштирдилар.

Хўжалик аҳли жорий йилда 1.100 гектар майдонга чигит қадаб, ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнерга етказишни кўзламоқда. Пудрат асосида ишлаш истагини билдирувчи оилалар сони тобора кўпайди. Белгиланган планларни рўёбга чиқаришда, шубҳасиз, илғор усул катта ёрдам беради.

Б. ИМОМОВ.

* * *

Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашлар манфаатларини кўзлаб тинимсиз ғамхўрлик қилмоқдалар. Жумладан, ишни тўғри йўлга қўйиш, меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни қайта қуриш ва жадаллаштириш борасида қатор қарорлар қабул этилди, аниқ йўл-йўриқлар кўрсатилиб, зарур тадбирлар белгиланди. Кейинги йилларда пудрат, чек сингари илғор усуллар ҳаётга чуқурроқ кириб бормоқда. Оқдарё районида ҳам бундай янгиликларга катта эътибор берилаяпти. Пудрат асосида иш юритаётган пахтачилик, чорвачилик, озуқачилик, сабзавотчилик ва бошқа соҳалардаги бригадалар сафи тобора кенгаймоқда. Бултур районда жами 2.041 та коллектив илғор усулда меҳнат қилди.

Пудрат аллақачон амалда синалган, афзалликлари тан олинган. Унинг талабларига қатъий риоя қилинса яхши натижаларга эришилиши табиий. Шу боисдан пудратчилар ўтган йилни қандай якунлашганига тўхталмоқчи эмасман. Балки ишни янгича ташкил этишда дуч келинаётган айрим муаммолар хусусида фикр-мулоҳазалар билдирмоқчиман.

Аввало оила ва бригада пудрати ҳақида. Аслида улар ягона шаклда бўлсада, бир-биридан фарқ этувчи томонлари ҳам бор. Масалан, топшириқни бажаришда оила пудрати устунлик қилади. Бунда ҳар бир киши ўз вазифасини яхши билади. Қолаверса, қон-қариндошлик сифатсиз иш қилишга, бир юмушни иккинчисига қолдиришга йўл қўймайди. Бинобарин, унда меҳнат унумли ва баракали бўлади. Лекин оила техникадан фойдаланишда қийналади. У, айтайлик, алоҳида культиватор ололмайди. Чунки унга доимий иш топиб бериш мушкул. Бу борада бригада шакли афзалликка эга. Унинг экинзори кўп, техника билан бир тадбир амалга оширилгач, иккинчиси бошланаверади. Оила пудратида манфаатдорлик юқори. Негаки, шартнома мажбуриятлари бажарилгач, тўланадиган пул битта бюджетга тушади. Шунинг учун бу усул тобора кенг қўлланилаяпти. Бултур районда 1.855 та оила ишни пудрат усулида ташкил этдики, бу бригадалар (186 та) дан ўн баравар кўп.

Бир таклиф: оилалар бригадага бирлашиб, фақат бригадирлик штати берилса. У шартнома мажбуриятлари бажарилишини, пудратчиларнинг материал-ресурслар билан таъминланишини, техникани манёвр қилишни кузатиб боради. Иш ана шу йўсинда йўлга қўйилган жойларда бунинг афзалликлари аён бўлмоқда.

Ш. НАЗАРОВ.

ЭКОНОМИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

«ОРБИТА — СЕРВИС» ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Қўрғонтепа аҳолисининг телевизор ва радиоприёмниклари эндиликда жуда тез ремонт қилинадиган бўлди. Бу ерда аввалги «зангори экран» хизмати ўрнига «Орбита-сервис» республика ишлаб чиқариш бирлашмасининг маркази очилди. Энди радио ва телевизорларни ишлаб чиқараётганларнинг ўзлари ана шу аппаратларни ремонт қиладилар: чунки «Орбита-сервис» системаси ходимлари радио, телевизор тайёрловчи заводларнинг мухтор элчиларидир.

— «Хўжайин янгиланиши» билан бизда кўп нарсалар ўзгарди, — дейди техник марказ бошлиғи С. Шарипов. — Энг муҳими, аввал бўлганидек, эҳтиёт қисмларнин ҳеч қандай сансалорликсиз планли равишда олиб турибмиз. Шунинг учун ҳам буюртмаларни тезроқ бажариш имконияти туғилмоқда. Одамлар бир ойлаб навбат кутган вақтлар ҳам бўлган. Энди ишлар бошқача. Илгарилари биз бажарган ишларимизга кафолат бераолмас эдик. Ҳозир кафолатли ремонт қилиш бевосита мажбуриятимиз бўлиб қолди.

«Орбита»нинг барча тўртта устахонасида иш сифати яхшиланди. Йил бошидан бери аҳолига икки минг сўмлик ремонт хизмати кўрсатилди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига қараганда анча кўпдир. Радиомеханиклар Абдулҳамид Умаров, Анвар Ҳакимов, Аҳмаджон Мўйдинов ва бошқалар аҳоли ҳурматига сазовор бўлишмоқда.

ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР МАМНУН

Андижон Локомотив депосининг янги ошхонасида бир йўла 150 киши бир пасда овқатланиб олиши мумкин.

Ошхона маҳсулотларнин тез тайёрлайдиган замонавий техника билан жиҳозланган. Хўрандалар кенг ва ёруғ овқатланиш хонасида Европа таомларини ҳам, Шарқ таомларини ҳам татиб кўришлари мумкин. Бу ерда парҳез овқатлар ҳам тайёрланмоқда.

Локомотив бригадаларининг аъзолари ва ремонтчилар тажрибали пазандаларга оилавий тантаналар учун кондитер маҳсулотларига буюртмалар бериш имкониятига ҳам эга бўлдилар. Аёллар ишдан сўнг вақтни тежаш мақсадида бу ердан ярим фабрикатларни бажонидил сотиб олишмоқда.

Ҳозир темирйўлчилар ўз чойхоналарини безатишни тугатмоқдалар. У ишчилар дам оладиган ўзига хос клубга айланади. 370-қурилиш-монтаж поезди ишчилари ошхонани ҳам, чойхонани ҳам бунёд этдилар.

(ЎзТАГ).

Ҳалқаро театр куни

МАҲОРАТ КЎРИГИ

Ҳалқаро театр куни томошабинларга маданий хизмат кўрсатадиган ижодий коллективлар имконияти, актёрлар маҳорати, режиссура санъатининг янги қирраларини излаш кўригидир. Бинобарин, ҳар бир театр бу байрамга алоҳида тайёргарлик кўради, уни муносиб совға билан кутиб олишга ҳаракат қилади.

Саҳна санъати ижодкорларининг бу йилги байрами «Театр — халқлар ўртасида ўзаро бир-бирини тушуниш ва тинчликни мустаҳкамлашнинг таъсирчан воситаси» деган шиор остида ўтади. Дарҳақиқат, чет эл ва иттифоқдош республикалар драматурглари асарини саҳнада кўрган томошабин мазкур халқ ҳаёти билан танишади, унинг ягона хонадонимиз — Ер куррасида тинчликни сақлаш учун олиб бораётган курашидан огоҳ бўлади. Зеро, тинчлик бутун инсониятнинг эзгу тилаги.

Республикамиз театрларининг ижодий коллективлари ҳам бугунги байрамни янги спектакллар билан кутиб олмоқдалар. Улар репертуарида классик асарлар қатори ҳозирги замон совет ва чет эл драматургларининг пьесалари ҳам катта ўрин тутади.

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри кейинги вақтларда республика халқ шоири Эркин Воҳидовнинг «Истамбул фожиаси», қозоқ драматурги Олтинсоч Жаҳонованинг «Ҳазрати аёл» асарларини томошабинларга тақдим этди. Уларнинг биринчисида Улуғ Ватан уруши келтирган фожиа халқимиз юрагида битмас жароҳат қолдиргани ҳақида гап борса, иккинчисида қайта қуриш ва юксак коммунистик идеалларга садоқатни мустаҳкамлаш даврида хотин-қизларнинг роли тўғрисида ҳикоя қилинади.

Рустам Ҳамидов саҳналаштирган бу спектаклда бош қаҳрамон образини Ўзбекистон ССР халқ артисти Рихси Иброҳимова ғоят маҳорат билан яратган.

СУРАТДА: «Ҳазрати аёл» спектаклидан кўриниш.

М. НАЗАРОВ фотоси.

ИККИ ЁҚЛАМА ФОЙДА

Термиздаги Жданов номли колхозда ҳамқишлоқлар билан ҳамкорлик қилишнинг янги усули жорий этилди. Колхоз молларини бўрдоқига боқиш хусусида оилалар билан шартномалар тузган правление асосли равишда гўшт етиштириш планини муваффақиятли бажаришни мўлжалламоқда.

Хўжалик бу чорва молларни ем-хашаклар билан таъминлаб туради ва уларга ветеринария ёрдами кўрсатади. Деҳқонлар эса молларни яхшилаб парваришлаш тўғрисида ғамхўрлик қиладилар. Чорва моллар гўшт комбинатига топширилганидан кейин ҳисоб-китоб қилинади.

Ҳозирги вақтда Сурхондарё областидаги тобора кўплаб хўжаликлар ишнинг ана шундай янги усулига ўтмоқдалар. Бунинг эвазига шу йилнинг ўзидаёқ олти минг тоннадан зиёд гўшт олиш режалаштирилмоқда.

ГАЗЕТХОН ХАТИ ТАҲРИРСИЗ БОСИЛМОҚДА

ЖИДДИЙ ЎЙЛАБ КЎРИШСАЙДИ...

Томорқа участкаси қишлоқда яшовчи деҳқон оиласи учун «старт майдончаси»дир. Бешдан ўн нафаргача фарзанди бор ота-оналар биринкетин вояга етган ўғил-қизларни шу «старт майдончаси»да парваришлаб, тарбиялаб, сўнгра мустақил ҳаётга кузатиб қўядилар. Токи алоҳида ер участкаси олиб чиқиб кетгунларига қадар набиралар кўпайишиб, бир ҳовлида 10—20 жонга етиш ҳоллари ҳам кўп бўлади. Ота-она энг кенжа ўғил билан қолгунга қадар (катталарини мустақил ҳаётга кузатиб бўлгач) ўз умрларининг 35—40 йилини сарфлайдилар. Буни ҳар бир киши ўзи босиб ўтаётган ҳаёт йўли мисолида кўриши мумкин.

Шунинг учун ҳам қишлоқ халқи учун энг камида 0,15 ёки 0,30 гектар ер участкаси албатта керак, ундан ками камлик қилади. Чунки оила эҳтиёжи учун зарур бўлган энг муҳим озуқавий маҳсулот берадиган экинлар экилиб, оила эҳтиёжи учун истеъмол қилинади, ортиқчасини бозорга чиқарадилар. Натижада бозорларда полизчилик, сабзавот, картошка маҳсулотлари, ҳўл-қуруқ мевалар кўпайиб арзонлашади. Чорва молларини тутиш билан гўшт, ёғ ва сут кўпаяди. Шу маҳсулотлар билан қишлоқлар ўз-ўзларини таъминлайдилар. Ҳозир аксарият хўжаликларда томорқа ери миқдорини дунё кўзига тор кўринган айрим колхоз раислари ва совхоз директорлари, ўзларини раҳбарларга ўта садоқатли, ватанпарвар кишилар қилиб кўрсатмоқчи бўлган хушомадгўйлар 0,10 ёки 0,07 гектарга келтириб қўйганлар. Оқибатда одамлар томорқа ери оз бўлганидан соя туширмаслик учун мевали дарахтларни кесиб ташлаб, бозорда пул бўладиган сабзавот экинларини экаяптилар: бир йил бодринг эксалар, янаги йил помидор экадилар. Оила учун керак бўлган бошқа сабзавот маҳсулотларини бозордан сотиб олиб тирикчилик қилаяптилар. Қовун-тарвузни албатта ҳар йили бозордан сотиб олиб истеъмол этадилар. Шаҳардан қишлоққа қовун-тарвуз кўтариб келадилар! Кулгили ҳол... Қишлоқда яшаб, ҳовлисида моли йўқ оилалар албатта топилади. Боқишга имконият қани, яйлов қани? Бор яйловлар (мавжуд тўқайлар, қўриқ ерлар) текисланиб, пахтазорларга айлантирилган.

Умуман, қишлоқларда (тоғ бағирларида яшаётганлар, ёки яйловлари бор жойлардан ташқари) юқоридаги маҳсулотлар билан ўз-ўзларини таъминлаш имконияти камайиб кетган.

Шу боисдан бу муаммо барча қишлоқ аҳлини бирдек ўйлантирмоқда.

Тожиқул ҚЎЗИБОЕВ,
Тошкент область Бекобод райони «Коммунизм» колхози, Хос қишлоғи.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРОКУРАТУРАСИДА

Оммавий қишлоқ хўжалик ишлари бошланиши арафасида Ўзбекистон ССР прокуратураси қишлоқ районлари прокурорлари ёрдамчиларининг ўқишини ташкил этди. Машғулотлар чоғида республика агросаноат комплекси системасидаги корхоналар ҳамда ташкилотларда қонунларнинг ижроси устидан прокурор назоратини такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш масалалари ўрганилмоқда.

Ўзбекистон ССР прокуратурасининг раҳбарлари, республика Агросаноат давлат комитетининг масъул ходимлари, юрист-олимлар тингловчилар ҳузурида сўзга чиқдилар. Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитети, Давлат стандарти, агросаноат банки давлат контрол органлари сифат бўйича давлат инспекцияси, Агросаноат давлат комитети ҳамда Савдо министрлиги вакиллари билан давра суҳбати ўтказилди. Давлатни алдашга қарши, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилишига, агросаноат комплексидаги корхоналар ва ташкилотларнинг хўжалик фаолиятида давлат интизомини бошқача тарзда бузиш ҳолларига қарши курашда бахамжиҳат ҳаракат қилиш ҳамда ишларни мувофиқлаштириш масалалари муҳокама этилди.

(ЎзТАГ).

ХОТИРА КУНИ

АВЛОДЛАРНИ ЁДЛАШ ЭРУР ТИРИКЛАР БУРЧИ

Белоруссиядан хат

ТАЪЗИМ

Лаънати уруш инсоният бошига не-не кулфатларни солмади. Ватанимиз озодлиги йўлида олиб борилган қонли курашда жангчиларимиз мисли кўрилмаган қаҳрамонликлар кўрсатиб, фашистларни азиз еримиздан улоқтириб ташладилар. Биз — белоруссияликлар бошқа қардош халқлар вакиллари қатори ўзбекистонлик мард ўғлонларнинг номларини зўр ҳурмат ва миннатдорчилик билан тилга оламиз. Негаки улар дўстлик куч-қудратини амалда намойиш этиб, Улуғ Ғалабага муносиб ҳисса қўшдилар. Афсус, айримлари шаҳар ва қишлоқларимизни озод этишдаги олишувларда қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар.

Қизил изтопарлар группаси бедарак йўқолган собиқ жангчилар номи ва қабрини аниқлаш йўлида изчил ҳаракат қилмоқда. Ҳозирча 150 дан ортиқ жангчининг кўрсатган жасорати ва дафн этилган ерини аниқлашга муваффақ бўлдик. Уларнинг қариндош-уруғ, ёр-биродарларига хат-хабарлар йўллаб, ўзаро алоқани тобора мустаҳкамламоқдамиз. Сўнгги ойларда аниқланган марду майдонларнинг номлари:

Нукуслик **Оринқози Оқмамбетов**, қўнғиротлик **Омонлас Қодирбоев**, урганчлик **Йўлдош Ауляев**, тошкентлик **Павел Грицай**, избосканлик **Қозоқбой Желекеев**, жарқўрғонлик **Нурмамат Ҳайдаров**, бухоролик **Яхьян Хастов**, наманганлик **Кашалдин Юсупов**.

Қаҳрамонларга шон-шарафлар!

Евгений ИВАНОВ,
қизил изтопарлар группаси раҳбари.

Гомель шаҳри.

Умрлар бўладики, ёрқин хотираси халқ қалбида абадий яшайди. Коммунист. Улуғ Ватан уруши ветерани, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, пахта устаси Исоқжон Қамбаров шу тоифадагилар жумласига киради. У узоқ йиллар мобайнида Қува районидаги «Коммунизм» колхозида бригада бошлиғи бўлиб ишлаб, гектар ҳосилдорлигини 45 центнерга етказган эди.

СУРАТДА: Исоқжон Қамбаров Қува шаҳридаги В. И. Ленин номли 1-мактаб ўқувчиларининг меҳмони (1983 йилда олинган сурат).

Ф. АБДУНАЗАРОВ фотоси.

Султон АКБАРИЙ.

СИНДИРМАНГ ХОТИРА КЎЗГУЛАРИНИ!

Эсдалик қотирма ёқамас, дўстлар,
Кирланса, ювдириб дазмоллатсанг гар,
Авлодни авлодга муҳаббат асрар,
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Тарихда ой ва кун тутилган неча
Баъзан узун бўлган кундуздан кеча,
Ҳаётга малҳамдир одамий пеша,
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Ҳалиям кўп нарса чамбарчас тугун,
Асрор кам илғанар олисдан бугун,
Ҳуфёна ишларга ҳад қўймоқ учун
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Қўй тусига кириб, қўтон оралаб,
Чиройли тўқлисин зимдан саралаб,
Шахсан ким худога турди қоралаб!
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Қалбаки олтиндай ҳақнинг чаласи,
Чалани талайди ғажир галаси,
Ёлғонлаш — олчоқнинг жон панаси,
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Эсдалик қилинса агар авахта,
Фарзандлар айбнома ўқир биз ҳақда,
Ўнгланиб олмасмиз сўғин минг мақта,
Синдирманг хотира кўзгуларини!

Ё Д Н О М А

Ҳаётнинг турфа хил сўқмоғи бордир:
Гоҳ йўлинг равондир, гоҳида тордир.
Ғоҳ руҳинг қуёшдир, гоҳ булут—кўз ёш,
Барига дош берар омон бўлса бош!
Унутмам онамни, тун-кун қошимда,
Руҳи—руҳимдадир, қўли—бошимда!
Кўзимда тош қотган ёниқ нигоҳи,
Тушимда ўртаниб қучарлар гоҳи...
Кифтимда қўллари, эркалар мени:
«Тойчоғим, жон болам, истайсан нени!»
Табиат ҳукмига терс боқмоқ гуноҳ,
Ёш кетдинг, волидам, ёш кетдинг, э, воҳ!
Кўрсайдинг бу кунни ўксинмасмидинг,
Афсус-надоматдан чўксинмасмидинг!

Ўғлинг китобларин босиб сен қалбга,
Ҳар сатрин асалдек туярдинг лабда!
Мунғайиб юрмасдинг кимлар олдида,
Заҳматдан яратиб олтин обида —
Яйрардинг, яшнардинг, яшарар эдинг.
Туйғумни минг бора оширар эдинг!
Сен йўқсан ва лекин қалбимда борсан,
Меҳрим,
Садоқатим,
Шонимга ёрсан!

Умарали ҚУРБОНОВ,
Фарғона область комсомоли мукофоти лауреати.

Амалдаги интернационализм

ДЎСТГА ҚУРБОН ЭТИЛГАН ЖОН

1986 йилнинг 1 январи. Янги йил кайфиятидаги жангчилар уйларига хат ёзишар, уч-тўрттадан бўлиб олиб суҳбат қуришарди.

— Тревога!

Ҳамма оёққа қалқди. Бундай пайтда лаҳзалар ҳам ҳисобда. Шермуҳаммад дўстлари билан бир зумда жанговар машинани шай ҳолга келтирди. Буйруқ қисқа, лўнда бўлди.

— Душман объектга яқинлашаяпти, бунга асло йўл қўймаслик керак.

Машина шиддат билан олдинга ташланди. Рота командири атрофни синчковлик билан кузатиб, вазиятни таҳлил қиларди.

— Сиддиқов, тўғри душман устига бостириб боравер. Пулемётчи, ўт оч!

Душман ҳам тинимсиз ўқ ёғдирарди. Солдатларимиз уларни ўраб олиш учун ён томондан қўққисдан ҳужумга ўтдилар. Аммо ёвузлар сезиб қолиб чекина бошлашди.

Ўнқир-чўнқир тепаликлар, тошлар орасидан машинани эпчиллик билан олиб ўтиш ҳайдовчидан жасорат ва маҳорат талаб қиларди. Сал ноаниқ ҳаракат бўлса, тамом: машина ағдарилади. Шермуҳаммаднинг бутун вужуди кўз ва қулоққа айланганди.

— Душман ортидан, дадил бўлинг, — командирнинг буйруғи янгради.

Ўзбекистонлик жангчи ўнгга бурилиб, тезликни оширди. Шу пайт даҳшатли гумбурлаш ён-атрофни ларзага солди. Экипаж аъзоларининг ҳаммаси жароҳатланди. Айниқса Шермуҳаммаднинг аҳволи оғир эди. Ёрдамчи куч етиб келганда у сўнгги нафасни олаётган эди.

Қаҳрамон ҳаёт бўйганида йигирма биринчи баҳорини қаршилаган бўларди. Тенгқурлари қатори Наврўз тантаналарида иштирок этиб, онаси ва сингилларига даста гуллар тортиқ этган бўларди.

Биз Ш. Сиддиқов ўқиган Наманган районидаги 24-ўрта мактабда бўлиб, ўқитувчилар билан суҳбатлашдик.

— Шермуҳаммад оққўнгил, ҳаракатчан йигит эди,— эслайди синф раҳбари А. Мавруров. — Унга ҳаммамиз зўр умид ва ҳавас билан қарардик.

— Техникага жуда қизиқарди, — дейди қаҳрамоннинг отаси, ўқитувчи Эрмат Сиддиқов. — 10-синфни тамомлагач, Тошкент политехника институтига ҳужжат топширди. Бироқ конкурсдан ўта олмади. Тушкунликка тушмай шофёрлар тайёрлаш курсига ўқишга кирди. Ҳарбий хизматни тугатиб қайтгач, албатта, ўқиб, инженер бўламан, дерди.

Ҳа, унинг орзулари бир олам эди. Қўлимизда қадрдонларига ёзган хатлари: «Ўз интернационал бурчини ўтаётган Шермуҳаммаддан барчага салом. Хизмат кўнгилдагидек ўтмоқда, қийинчиликлар йўқ. Ажойиб дўстлар орттирганимдан бошим осмонда. Саломатлик бўлса, яқин кунларда дийдор кўришамиз».

Рота командирининг мактуби: «Ш. Сиддиқов ўз машинасини моҳирлик билан бошқариб, топшириқни аъло даражада бажарганлиги туфайли душман кучини бир жойда тўплай олмади. Улар солдатларимизнинг ҳужумига бардош беролмай, тум-тарақай қочдилар. Шермуҳаммад машинаси билан қуролдошларини душман ўқидан пана қилди, улар ҳаётини сақлайман деб ўзи ҳалок бўлди».

— Жангларнинг бирида оёғимдан қаттиқ яраландим, — ҳикоя қилади шаҳрихонлик собиқ интернационал жангчи Бахтиёр Нишонов. — Кўп қон йўқотиб, аҳволим оғирлашди. Госпиталгача бўлган масофа — 82 километр. Бунинг устига ярим тун. Тепамда Шермуҳаммад жонсарак турарди. Рота командирини зўрға кўндириб мени машинасида врачлар ҳузурига олиб кетди. Операция тугамагунча кетмади. Бир умрга ундан ўзимни қарздор деб биламан.

Қаҳрамон бугун орамизда йўқ. Гарчанд қисқа умр кечирган бўлса-да, ҳаётда нурли из қолдирди. Мардлиги, фидойилиги туфайли Қизил Юлдузи ордени билан мукофотланганди. Шу боисдан қиётликлар ҳамқишлоқлари билан ҳақли равишда фахрланадилар.

Яқинда 2-«Агропромстрой» трестига қарашли Наманган районидаги 149-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннанинг Қ. Охунов бошлиқ қурувчи-ёшлар звеноси Шермуҳаммад Сиддиқовни коллективга фахрий аъзо қилиб олди.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

ИНСОН НОМИ МАҒРУР ЖАРАНГЛАР

Ўзбекистон ССР Олий Советти Президиумининг 1985 йил 25 июлдаги фармонида шундай дейилади: «Республикада «Хотира куни» белгилансин. Хотира куни ҳар йили март ойининг охирги якшанбасида нишонлансин».

Бу куннинг аҳамияти шундаки, у авлодлар боғлиқлиги ва давомийлигини янада мустаҳкамлайди, вафот этган ва ҳалок бўлган ота-оналар, қавму қариндошлар, дўсту биродарларнинг, жанговар ва меҳнат жасоратлари билан Улуғ Октябрь ғалабаларини таъминлаган, севикли Ватанимиз озодлигини, мустақиллигини ҳимоя қилган, унинг шон-шуҳратини улуғлаган, қудратини кучайтирган кишиларнинг порлоқ хотирасини эъзозлайди, ёшларни кексаларнинг шонли революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида тарбиялашга хизмат қилади.

Хотира кунида турли миллат вакиллари ва ҳар хил динга ишонувчилар вафот этган ота-оналари, қавму қариндошлари, дўсту биродарларининг қабрларини зиёрат қиладилар, қабристонларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришда ҳамда бошқа сиёсий, маданий-хўжалик тадбирларини амалга оширишда иштирок этадилар, халқимизнинг революцион, жанговар, меҳнат анъаналари ҳақида ҳикоя қилувчи музейларга, ноёб тақдирли кишилар номи билан боғлиқ тарихий жойларга, кўчалар, хиёбонларга ташриф буюрадилар. Ёшлар эса мемориал комплекслар, ҳайкаллар, ёдгорликлар олдида фахрий қоровулликда турадилар. Ветеранлар билан учрашувлар, кўрик-конкурслар, спорт мусобақалари уюштирадилар, шоншуҳрат музейлари, хоналари учун материаллар тўплайдилар. Ана шу маросимларнинг бевосита партия ва совет ташкилотлари раҳбарлигида ўтказилиши жойларда зарарли диний сарқитларнинг бартараф этилишига, муҳими, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ишларни янада жонлантиришга имкон беради.

Улуғ Ватан уруши йилларида Тошкент область Калинин районидаги Хонобод қишлоғидан 80 нафар йигит фронтга кетиб қайтиб келмади. Қаҳрамонлар хотираси шарафига Максим Горький номли ўрта мактаб ҳовлисида ёдгорлик ўрнатилган. У ўқувчиларнинг бўш вақтларида «Партия XXI съезди» совхози далаларида меҳнат қилиб топган маблағи ҳисобига яқиндагина бунёд этилган. Бунгача ҳамқишлоқларидан нечтаси жанггоҳларда ҳалок бўлганлигини ҳеч ким тўлиқ билмасди. Талабалар хонадонма-хонадон юриб, уларнинг исму шарифларини, таржимаи ҳолини, қайси фронтда қачон бўлганликларини аниқладилар. Жангчиларнинг фронтдан ёзган, ҳар бир оилада урушнинг ноёб эсдалиги сифатида сақланаётган мактубларини қидириб топдилар. Бу хайрли ишни ўқитувчилар қилсалар ҳам бўларди. Лекин маъмурият ёшлар марҳум ҳамқишлоқлари қандай ажойиб кишилар эканликларини билишсин, уларнинг жасорати узоқ йиллар мобайнида тиллару дилларда яшасин деган эзгу ниятда ўқувчилар зиммасига юклади. Бу қанчалик тўғри йўл эканлигини ҳаётнинг ўзи исботламоқда: ёдгорлик пойидан турфа гуллар аримайди.

..Ота-она, ёш келинчак ва қўлини чўзиб олға талпинган болакай. Уларнинг юзларидан чексиз ғам-андуҳни сезиш қийин эмас: қадрдонларини фронтга кузатишаяпти. Қашқадарё область Яккабоғ районидан урушда ҳалок бўлган уч минг жангчининг порлоқ хотирасига бағишлаб Ойбек номли мактаб хиёбонида ўрнатилган ёдгорлик ана шундай тасвирланган. Бу ерда ўқувчилар пионер ва комсомол сафига қабул қилинадилар, ёшлар эса Совет Армияси сафига шу ердан жўнаб кетадилар.

Тўрақўрғон райони марказидаги ёдгорлик атрофига минг туп қизил гул ўтқазилган. Уларнинг ҳар бири ёнида мармар тахтача бўлиб, унга шаҳид жангчининг номи зарҳал ҳарфлар билан битилган. Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати шоира Ҳалима Худойбердиева бу жангчиларни шундай шарафлайди:

Тўрақўрғон районида мингта қизил гул ётар,
Мингта шунқор йигит рамзи,
кўнгил, фарёд солма, бас!
Оппоқ-оппоқ тонглар отар,
қирмиз-қирмиз кун ботар,
Бу йигитлар қаттиқ ухлар,
Зуҳроларин эсламас...

Андижон область Избоскан районидаги Охунбобоев номли колхоз жамоатчилигининг марҳумларга ҳурмат-эътибори ҳам таҳсинга лойиқ. Луғумбек қишлоғида саккиз гектарли маданият ва истироҳат боғи шовуллаб турибди. Шон-шуҳрат майдонида эса жангчи ҳайкали қад ростлаган. Луғумбекликлар 300 нафар ўғлон хотирасини ҳеч қачон унутмайдилар. Майдон ҳамиша одамлар билан гавжум.

Майна Ҳасанова, Жамила Жумаева, Анзират Жўраевaларнинг номи, уларнинг босмачилар тўдаларига қарши, хотин-қизлар озодлиги йўлида олиб борган жанговар ишлари ҳар бир қашқадарёликнинг тилида достон. Ғузор шаҳрида Майна Ҳасановага ҳайкал ўрнатилган.

Ҳа, ўзидан яхши ном ва эзгу мерос қолдирган одамлар ҳамиша мангу яшайдилар. Негаки, уларнинг бири чўлга оби ҳаёт келтирган, иккинчиси боғроғлар бунёд этган, учинчиси душман ўқига кўксини қалқон қилган, бошқаси шаҳар қурган...

Қабристонлар ҳар бир халқнинг ўзига хос тарихини ва маданий савиясини намойиш этади. Сўнгги йилларда республикамизда Хотира куни муносабати билан уларни кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш бўйича қатор тадбирлар ўтказилди. Хусусан Тошкент шаҳридаги Кўкча, Минор, Форобий, Дўмбробод, Самарқанд шаҳридаги Сиёб ва Панжоб, Хонқа, Китоб, Чортоқ районларидаги кўплаб қабристонлар ҳашар йўли орқали тартибга келтирилди.

Лекин ҳамма қабристонлар ҳақида шундай дейиш қийин. Кўпчилиги ҳали эътиборга муҳтож. Бу жойда ота-onaларимиз, ёру дўстларимиз, революция, меҳнат ва уруш ветеранлари, собиқ партия, совет, хўжалик раҳбарлари мангу ухлаб ётганликларини бир дақиқа бўлса-да унутмайлик. Уларнинг номини абадийлаштириш, умр китобининг номаълум саҳифаларини ўрганиш, шулар асосида шон-шуҳрат музейлари ва хоналари ташкил этиш ҳаммамизнинг, ҳар биримизнинг бурчимиз. Бунда албатта партия, совет, комсомол, жамоат ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мактаблар ҳамда маданият муассасалари ходимлари ташаббус кўрсатишлари лозим. Шунда, пролетар ёзувчиси Максим Горький таърифи билан айтганда, инсон номи янада мағрур жаранглайверади. Ҳаётини эл-юрт фаровонлиги йўлига бағишлаган, эзгу ишлари билан нурли из қолдирган кишиларнинг номи ҳам, хотираси ҳам мангу яшайди! Чинакам халқпарвар, инсонпарвар замонамиз уларни боши узра кўтариб, ёрқин хотирасини авлодлардан авлодларга узатаверади.

Ғ. ҒАФУРОВ,
филология фанлари кандидати.

ЎН ТЎҚҚИЗДА ЭДИЛАР

Ҳа, висол ва эзгуликнинг қайноқ ҳароратига, келажак баҳорининг умидли юлдузларига кўз тиккан ёшлар ўн тўққизда эдилар. Қалблари яшаш, яратиш ишқи билан ёнарди. Аммо уларнинг бахтига ваҳшийлар чанг солдилар. Мусаффо қалбларида муҳаббат деб аталмиш ҳаётбахш туйғу уйғонган бу икки бахтиёр зулм ва зўравонлик, қабоҳат қурбони бўлишди.

Хўжаобод районидаги Кулла қишлоғида уларнинг қабри бор. Бу ердан ўтган ёшу қари бир лаҳза тўхтаб, ёруғ дунёдан армон билан кўз юмган севишганларни ёд этадилар, жасоратлари, порлоқ хотиралари олдида бош эгадилар.

Мана, яна баҳор келди. Ёнатроф кўм-кўк майсалар билан қопланди. Чечаклар қалбларга сурур бағишлайди. Қаҳрамонлар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик азиз зиёратгоҳ. Ёшлар бу ерларни ободонлаштиришган. Шу кунларда ҳайкал пойи анвойи гулларга тўлган. Онахон ва отахонлар севишганлар достонини ҳаяжон билан ҳикоя қиладилар.

1924 йил. Куллада унутилмас кун. Қишлоқда биринчи бор «Қизил тўй» ўтказилмоқда. Куёв бўлмиш Иброҳимжон Зокиров асли Асакадан. У қишлоқ хўжалиги техникумини муваффақиятли тамомлаб, бу ерга комсомол йўлланмаси билан келган. Ёш бўлса-да, ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, оқ-қорани тез ажрата оладиган йигит. У қисқа вақт ичида эл-юрт назарига тушди. Деҳқонларга охсой плуги, от культиватори ва бошқа қишлоқ хўжалиги асбобларидан фойдаланишни қунт билан ўргатди. Фаоллар билан бирrаликда коллектив хўжалик афзалликларини кенг тарғиб қилди. Иброҳимжон ажойиб санъаткор ҳам эди. Тўю тантаналарда дутор чертиб, қўшиқ айтарди. Бу билан қишлоқ кишилари қалбида келажакка ишонч, иштиёқ уйғотарди.

...Ғарқ пишиқчиликда қишлоқда янгича тўй бўлаяпти. Баъзилар ҳайрон, негаки ҳалигача ҳеч ким хурофотга зарба бериб, келинни ЗАГСга олиб бормаган. Куёвни-ку билишади, ўзларига ўхшаган камбағалпарвар, очиққўнгил йигит. Келин ҳақида гап кетганда эса ҳамма ҳайратланади. Чунки Хоназимхон Кулланинг тўраси Иброҳимбекнинг қизи эди-да. Аммо у қийинчиликларга қарамай ҳамиша янгиликка интилди. Биринчилардан бўлиб қора чимматни улоқтирди, саводсизликни тугатиш курсига ўқишга кирди. Кўп ўтмай фаоллар қаторидан муносиб ўрин олди.

Иброҳим тўра тўйга розилик берди. Бироқ унинг мудҳиш ниятидан ҳеч кимнинг хабари йўқ эди. Ҳамма тўй шодиёнаси билан овора бир пайтда иккинчи бир ҳовлида қонли режа тузилмоқда эди.

— Яланrоёқлар, ер-сувимдан, бутун борлиғимдан маҳрум этдилар. Энди эса қизимга кўз тикишибди, — юзланди Иброҳим тўра йиғилганларга. — Чучварани хом санашибди, бетавфуқларга кўрсатиб қўяман.

Тун. Қишлоқ аҳли ширин уйқуда. Ёвузлар маслаҳатни бир ерга қўйиб эҳтиёткорлик билан яқингинада тўй бўлиб ўтган хонадон томон йўл олишди... Тонготарда кўтарилган фарёд барчани оёққа турғазди. Ёрдамга шошилган қўниқўшнилар хонага кириб келишганида даҳшатдан ёқа ушладилар. Келин-куёвлар — Хоназимхон ва Иброҳимжон қонга беланиб ётишарди.

Ўша йилнинг октябрида Марҳамат район клубида Ўзбекистон ССР Олий судининг сайёр ҳайъати қотиллар ишини кўриб чиқди. Иброҳим тўра, унинг укаси Сиддиқхон, укаси Убайдулланинг қотиллиги рад қилиб бўлмас далиллар билан исботлаб берилди. Суд уларни энг олий жазога ҳукм қилди.

Йиллар ўтди. Аммо андижонликлар ажойиб фарзандларининг номларини асло унутишгани йўқ. Зеро, янги ҳаёт учун, социалистик анъаналар тантанаси йўлида жон фидо қилганлар барҳаётдир!

Т. ШЕРМАТОВ.

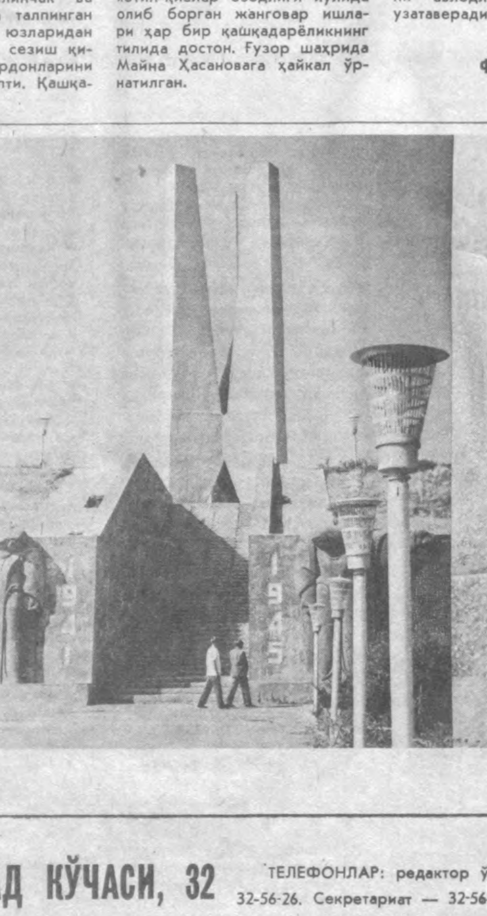

Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

ҲАФТАЛИК ОБ-ҲАВО

Республика гидрометеорология марказининг хабар қилишича, келгуси ҳафтада ҳаво асосан ўзгариб туради: ёғингарчилик бўлади, жанубда ва Тошкент областида жала қуйиши мумкин.

Кечаси 0—5 даражадан 4—9 даражагача иссиқ бўлади. Айрим районларда ернинг устки қатлами музлайди. Кундузи 7—12 даражадан 14—19 даражагача, жанубда эса 20—25 даражагача иссиқ бўлади.

Ҳафталик ўртача ҳарорат нормадан 1—2 даража паст бўлиши кутилади.

(ЎзТАГ).

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»

Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р — 09657.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

А. 1063.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12